

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA TEŠANJ**

**PROGRAM RAZVOJA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA
OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA OPĆINE TEŠANJ
ZA PERIOD 2017-2021. GODINA**

Tešanj, septembar 2017. godine

S A D R Ź A J

UVOD	3
1. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI	4
1.1. Prirodne i druge nesreće koje mogu nastati na području općine	4
1.2. Područje djelovanja prirodnih i drugih nesreća	15
1.3. Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra	15
1.4. Organizacija zaštite i spašavanja u skladu sa procjenom stanja	15
1.5. Mjere zaštite i spašavanja koje će provoditi organi uprave općine i snage CZ.....	16
1.6. Snage CZ potrebne za realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja.....	17
1.7. Vrsta i količina MTS-a koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja	20
1.8. Mjere zaštite i spašavanja koje provode privredna društva i druga pravna lica iz člana 32. stav 1. Zakona o zaštiti i spašavanju	21
1.9. Uslovi za realizaciju predloženih mjera, snaga i sredstava	21
1.10. Rokovi za obezbijedenje nabavke planiranih sredstava i opreme kao i sredstava za edukaciju snaga civilne zaštite i drugih potreba za realizaciju utvrđenih mjera ZiS.....	22
1.11. Saradnja na pružanju međusobne pomoći sa odgovarajućim snagama civilne zaštite iz R. Srpske i međunarodnih humanitarnih organizacija	22
1.12. Planiranje angažovanja nevladinih organizacija i udruženja građana čija je djelatnost u funkciji zaštite i spašavanja na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju	23
1.13. Planiranje angažovanja sredstava i opreme privrednih društava i drugih pravnih lica i građana na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju	23
1.14. Situacija kada treba angažovati Oružane snage BiH u zaštiti i spašavanju, način i obim njihovog angažovanja	23
1.15. Način vršenja procjene štete prouzročene usljed prirodne i druge nesreće	23
1.16. Način prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća	23
1.17. Način organizovanja sistema osmatranja i uzbuđivanja na području općine	23
1.18. Način informisanja javnosti o problematici prirodnih i drugih nesreća	24
2. PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CZ-e I DOSTIGNUTOM STEPENU ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA	24
2.1. Stanje organizovanosti CZ-e na području općine Tešanj.....	24
2.2. Podaci o stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća.....	25
3. PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE TREBA PROVODITI	26
4. OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZOVANJE SNAGA I SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE	28
4.1 Osnovni ciljevi, zadaci i način ostvarivanja zaštite u spašavanju.....	28
4.2. Smjernice za organizaciju snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje.....	31
5. OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE	34
6. SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST U OBLASTI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	35
7. PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA	36

PROGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA NA PODRUČJU OPĆINE TEŠANJ ZA PERIOD 2017.-2021. GODINA

Uvod

Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Tešanj za period 2017.-2021. godina (u daljem tekstu: Program razvoja) je rađen na osnovu zaključaka iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća na teritoriji općine Tešanj broj: 02-44-1-4246/10, od 30.10.2010. godine i Procjene ugroženosti Općine Tešanj od požara broj: 02-44-3-2724/13, od 11.10.2013. godine, a čije se ažuriranje vrši po potrebi, a najmanje jednom godišnje. Prilikom izrade procjena ugroženosti općine izvršena je detaljna analiza trenutne organizovanosti i osposobljenosti snaga za zaštitu i spašavanje, procijenjene su opasnosti koje na području općine mogu ugroziti ljude i materijalna dobra, snage i sredstva koje se u datom momentu mogu staviti na raspolaganje u svrhu provođenja mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

Program razvoja zaštite i spašavanja predstavlja okvirni i osnovni dokument kojim će se, u procesu razvoja i izgradnje sistema zaštite i spašavanja na općini, unaprijediti provedba Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u FBiH, i podzakonskih akata, odrediti pravci razvoja zaštite i spašavanja kroz realizaciju konkretnih planova i projekata iz ove oblasti, uskladiti funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja između nosilaca ovog sistema i dostizanje optimalne spremnosti svih nosilaca zaštite i spašavanja za preduzimanje operativnih mjera u fazi zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća na području općine.

Cilj Programa razvoja je da se opasnosti i rizici od prirodnih i drugih nesreća, utvrđeni u procjenama ugroženosti, koji mogu na različit način i sa različitim intenzitetom i posljedicama ugroziti ljude i materijalna dobra, programski projektuju u skladu sa finansijskim mogućnostima, a planski kroz Plan zaštite i spašavanja detaljno razrade kako bi se spriječile opasnosti ili njihov učinak sveo na najmanju moguću mjeru.

Programom razvoja općine i drugim planskim dokumentima koji će biti doneseni, osigurat će se neprekidan planski proces razvoja cjelovitog sistema zaštite i spašavanja na području općine, čime će se:

- unaprijediti provođenje Zakona o zaštiti i spašavanju i drugih zakonskih i podzakonskih propisa koji uređuju tu oblast,
- stvoriti uslovi za dugoročno planiranje i razvoj struktura civilne zaštite, njihovo opremanje, obučavanje i uvježbavanje za provođenje preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja,
- osigurat će se racionalna, ravnomjerna, ekonomična i efikasna upotreba snaga i sredstava u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara,
- obezbijedit će se bolja sigurnost ljudi i imovine na području općine, te uslovi za brži i efikasniji oporavak od posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- stvorit će se potrebne pretpostavke za blagovremeno pružanje pomoći susjednim i drugim općinama pogođenim djelovanjem prirodnih i drugim nesrećama, uz uspostavljanje međusobnih odnosa koji će omogućiti da i općina Tešanj zatraži i dobije pomoć drugih općina, ako bude ugrožena djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- obezbijediti će se pravovremeno, stručno i efikasno izvršavanje zadataka iz oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara koje pred strukture civilne zaštite postave strukture civilne zaštite Zeničko-dobojskog kantona i Federacije BiH.

Služba civilne zaštite općine Tešanj kao nosilac izrade ovog dokumenta, uz učešće ostalih službi za upravu općine, koristila je dosadašnja vlastita iskustva kao i iskustva službi čija je djelatnost dobrim dijelom u funkciji zaštite ljudi i materijalnih dobara.

Na kraju treba napomenuti da je potrebno najšire angažovanje svih subjekata društva u cjelini u smislu preuzimanja zadataka iz svoje nadležnosti, kako bi nadležnim organima omogućili razradu zadataka iz ovog Programa, čime bi se sigurnost građana općine podigla na viši nivo.

Kako bi se izbjegle terminološke zabune, treba objasniti značenje osnovnih pojmova koji se pojavljuju u ovom Programu:

Zaštita i spašavanje: programiranje, planiranje, organizovanje, obučavanje i osposobljavanje, provođenje, nadzor i finansiranje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća s ciljem sprečavanja opasnosti, smanjenja broja nesreća i žrtava, te otklanjanje i ublažavanje štetnih djelovanja i posljedica prirodnih i drugih nesreća.

Mjere zaštite i spašavanja: organizovane radnje i postupci preventivne i operativne prirode koje pripremaju i provode tijela uprave i druga tijela vlasti i pravnih osoba.

Organizacija Civilne zaštite: obuhvata ličnu i kolektivnu zaštitu građana, mjere zaštite i spašavanja, štabove civilne zaštite, povjerenike civilne zaštite, službe zaštite i spašavanja, jedinice civilne zaštite, upravljanje i upotreba snaga i sredstava i Službu civilne zaštite.

Civilna zaštita: organizovani oblik zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, u skladu sa Zakonom i drugim propisima.

Programom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća općine Tešanj određuju se ciljevi, politika i strategija razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća za period od 5 (pet) godina.

1. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI

1.1. Prirodne i druge nesreće koje mogu nastati na području općine

Procjena ugroženosti općine Tešanj od prirodnih i drugih nesreća je dokument koji, na temelju naučnih i statističkih saznanja iz različitih oblasti (meteorologija, seizmologija, geografija, geologija, ekologija i dr.) određuje prirodne i druge nesreće koje bi mogle zadesiti područje općine.

Na osnovu svih elemenata iz procjene ugroženosti dolazimo do zaključka da područje općine Tešanj najviše ugrožavaju i mogu izazvati najviše šteta slijedeće prirodne i druge nesreće:

- **prirodne nesreće:** potresi, poplave, sniježni nanosi, nagomilavanje leda na većim vodotocima, odronjavanje, klizanje i slijeganje tla, suša, oluja, grad, mraz, epidemije i epizootije zaraznih bolesti, kalamiteta biljnih bolesti i štetočina, kao i sve druge prirodne pojave koje mogu ugroziti zdravlje i živote većeg broja ljudi i prouzrokovati znatne materijalne štete;

- **tehničko-tehnološke nesreće:** veliki požari, rušenje, ekspanzije i eksplozije plinova i opasnih materija, radioaktivno i drugo zagađivanje zraka, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla i druge slične pojave koje mogu ugroziti zdravlje i život većeg broja ljudi i prouzrokovati velike materijalne štete;

- **ostale nesreće:** nesreće prouzrokovane ljudskim aktivnostima kao što su: velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu, nuklearne i druge nesreće, nesreće izazvane neeksplozivnim ubojnim sredstvima i neočišćenim minskim poljima, rat, vanredno stanje i drugi oblici masovnog ugrožavanja ljudi i materijalnih dobara.

Prirodne nesreće

Poplave

Poplave su ne tako rijetka pojava na području općine Tešanj, koja svojim djelovanjem nanosi velike štete na stambenim i infrastrukturnim objektima.

U prilogu su prikazane poplave većih razmjera koje su zahvatile općinu Tešanj i u kojima je proglašeno stanje prirodne nesreće:

Vrijeme	Mjesto	Poginuli	Povrijeđeni	Šteta
23./24.07.1976.	Tešanj, Bukva, Medakovo, Novo Selo, Tešanjka	8	-	-
28./29.05.2002.	Općina Tešanj	-	-	360.886,00 KM
09/14.07.2010.	Jablanica, Karadaglije, Mekiš, Dobropolje, Tešanj, Bukva, Novo selo, Trepče i Tešanjka.	-	-	2.031.352,00 KM
14.-24..05.2014	Šije, Kalošević, Jelah polje, Rosulje, Kraševo	-	-	5.248.390,00 KM

Iz tabele je primjetno da su se navedene prirodne nepogode dogodile u mjesecu maju i julu, odnosno u proljeće i ljeto, te da prilikom planiranja treba imati u vidu navedene periode u cilju provođenja adekvatnih priprema za provođenje mjera zaštite od poplava.

Konfiguracija terena većeg dijela općine Tešanj je brdovita sa jakim nagibima što prouzrokuje slivanje vode većeg dijela padavina u korito rijeke Tešanjke, Trebačke rijeke i Radušice koje povremeno bujičnom snagom nose velike količine zemlje, kamena, drveća i otpada. Kao takve mogu biti uzrok poplava u naseljenim mjestima Tešanj, Bukva, Medakovo, Novo Selo, Tešanjka, Jablanica, Karadaglije, Trepče, Mekiš, Vukovo i Rosulje. Pored rijeke Tešanjke i rijeka Usora na zapadnom dijelu općine u Kaloševiću, kao i u Jelahu i dijelu naseljenog mjesta Tešanjka i Kraševo periodično uzrokuje poplavu. Takođe je zabilježeno plavljenje područja općine Tešanj od rijeke Bosne u Šijama. Kao posljedica pojave površinskih voda usljed obilnih padavina i izlivanja potoka koji ne mogu primiti znatnu količinu vode moguća je pojava poplave u Jelah polju na potezu most na Usori do područja Piljužića pored regionalnog puta.

Ukoliko bi zbog velikih padavina ili topljenja snijega i leda došlo do velikog porasta navedenih vodotoka ili bujičnih nanosa i poplave na gore navedenim područjima općine sa tendencijom daljeg razvoja situacije u istom smjeru, sa istovremenim nastankom značajnijih šteta, tada bi se proglasilo stanje prirodne nesreće zbog poplava.

Na području općine poduzete su aktivnosti na spriječavanju izlivanja rijeka Tešanjke i Radušice i Trebačke rijeke, te vodotoka Lužnjak, Starača, Golubovac, Ježevac i Talin potok kanalizacijom i čišćenjem taloga u koritu, produblivanjem korita, izrada obaloutvrda u ukupnoj dužini od oko 13 km. Značajno je napomenuti da su od 2013. do 2016.godine interventno regulisana korita navedenih vodotoka, što je u narednim godinama značajno smanjilo pojavu poplava. Međutim, moguće je da ponovo dođe do pojave novog rastinja kao i drugih vrsta prepreka, što stvara, ponovo, povoljne uslove za nastanak poplava uz navedene rijeke, rječice i potoke. Zato je potrebno pristupiti novoj interventnoj regulaciji vodotoka i tu aktivnost sprovoditi kontinuirano, jer štete koje nastaju zbog poplava daleko premašuju ulaganja u regulaciju vodotoka. Veliki problem predstavljaju i neadekvatni profili mostova i propusta na rijekama i riječicama zbog čega dolazi do prekida saobraćaja na putnim komunikacijama. Poplava iz 2014. godine pokazala je da je potrebno nastaviti sa aktivnostima na uređenju korita i priobalja, te povećati protočnu moć korita u cilju spriječavanja izlivanja vode i plavljenja.

Generalno se može reći da su bujice i poplave bile česte nepogode za područje općine Tešanj i očekivati je njihovo pojavljivanje i u narednom periodu, dok se u potpunosti ne urede korita navedenih vodotoka.

Klizišta, odroni i slijeganje zemljišta

Obzirom na geološki sastav i reljef zemljišta, na području općine Tešanj povremeno se javljaju nova ili aktiviraju stara klizišta, kojih je do sada registrovano 286 na površini od oko 245 ha. Uglavnom ta klizišta po veličini spadaju u mala i srednja (površine od 100 m² do 10.000 m²) različitih karakteristika, među kojima je i određen broj odrona. Dominantan broj je stabilizovanih i umirenih klizišta.

Klizišta su do sada registrovana u manjem ili većem broju u svim MZ na području Općine. Nastala klizišta na području općine Tešanj izazvala su ozbiljne posljedice po stanovništvo, objekte i infrastrukturu.

Odronjavanje i slijeganje zemljišta javlja se uglavnom pored saobraćajnica izgrađenih u brdskim i brežuljkastim područjima. Ove pojave su najizraženije na saobraćajnicama RP-474, lokalnim cestama u Lepenici, Šijama, Jablanici, Karadaglijama, Medakovu, Novom Selu, Trepču, Raduši, Dobropolju i Mekišu, te Orašje i Džemilić Planjama.

Česti uzroci pojave klizišta su velike kišne padavine ili naglo otapanje snijega, neregulisana odvodnja otpadnih i površinskih voda, zemljani radovi ili nepridržavanje osnovnih građevinskih propisa i materijala prilikom izvođenja radova. Klizišta zahvataju široka područja i pored oštećenja zemljišta, puteva, električne, vodovodne i telefonske mreže, ugrožavaju i oštećuju znatan broj objekata (najčešće stambenih).

Potresi/Zemljotresi

Rušilački potresi koji povremeno ugrožavaju pojedine dijelove zemlje, ne samo što izlažu stalnu potencijalnu opasnost po ljudske živote i materijalna dobra, već ugrožavaju cjelokupnu ljudsku aktivnost i njen normalan razvoj u tim područjima.

Teritorija Bosne i Hercegovine predstavlja jedan od seizmički najaktivnijih dijelova Balkanskog poluotoka, koja ulazi u sastav sredozemno-trans-azijskog seizmičkog pojasa.

Prema raspoloživim podacima na teritoriji Bosne i Hercegovine, u prošlosti se dogodilo više razornih zemljotresa iz lokalnih žarišnih zona Magnitude $M > 5,0$; Intenziteta u epicentru $I_0 > 7^\circ$ MCS skale.

Općina Tešanj se nalazi u zoni 6-og stepena seizmičkog inteziteta Merkillijeve skale.

Da li će neki objekti na području općine Tešanj u skladu sa Seizmičkom kartom BiH i 6 stepenom Merkillijeve skale izdržati seizmički udar-potres ili će u određenoj mjeri pretrpjeti oštećenja, zavisi od niza geoseizmičkih uslova, konstruktivnih i drugih rješenja. Cijeneći sve okolnosti, može se konstatovati da je gradnja objekata na ovom području novijeg datuma i sa primjenom kriterija koji obezbjeđuju dosta dobru sigurnost u slučaju zemljotresa. Međutim, ipak treba istaći da postoji određen broj objekata starije gradnje, gradnje sa kombinovanim materijalima i dotrajalih objekata u kojima se još uvijek živi ili predstavljaju kulturno blago. Takvih objekata ima najviše u užem dijelu grada Tešnja. Takođe postoje lokacije koje su podložne prirodnom klizanju tla, pa bi u kombinaciji sa zemljotresom objekti na tom području bili sigurno oštećeni, pa čak i srušeni.

Kako je napomenuto, gotovo cijela teritorija općine pripada zoni od 6 stepeni Merkillijeve skale seizmičnosti. To znači da je sve jedna zona kada su u pitanju objekti. Posljedice ovog zemljotresa bi mogle biti manjeg opsega i to na oko 5-10% objekata, a od toga bi bilo teže oštećeno oko 5%, lakše oštećeno oko 15% i urušeno ili srušeno oko 2% objekata, uzimajući u obzir i indirektno posljedice zemljotresa (klizišta). Ovi podaci odnose se na privatne-stambene objekte jer bi procenat teže oštećenih i srušenih objekata u privredi, bio vrlo mali. Znatnije posljedice po objekte bi bile u slučajevima zemljotresa 7,8 i većeg stepena Merkillijeve skale.

Analizom podataka o potresima koji su se u prošlosti dogodili na području Bosne i Hercegovine (od 1905. godine) vidljivo je da područje općine Tešanj nije bilo izloženo rušilačkim potresima. Ovu činjenicu potvrđuje i Studija klimatoloških, hidroloških i seizmoloških karakteristika Tuzlanskog kantona koju je uradio Federalni meteorološki zavod. Prema ovoj studiji u budućnosti se ne očekuju potresi velike razorne moći i stradanja stanovništva, ali u cilju preventive potrebno je, u određenim vremenskim intervalima, stalno dopunjavati i usavršavati prognozu nastanka zemljotresa na osnovu naučnih saznanja. Takođe, potrebno je preduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz prostorne i urbanističke planove općine uz primjenu odgovarajućih zakona i provedbenih propisa o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih i infrastrukturnih objekata (putevi, vodovodne i kanalizacijske mreže i sl.), čime se omogućuje i zaštita ljudskih života. Uzimajući u obzir poremećaj klimatoloških uslova i pojave velikih prirodnih nesreća u svijetu, tako i u slučaju nastanka zemljotresa većih razmjera potrebno je preduzeti odgovarajuće aktivnosti koje se odnose na spašavanje ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara, a prvenstveno organizovanje potrage i spašavanja zatrpanih u ruševinama i njihovo zbrinjavanje.

Sniježni nanosi

Sniježne padavine na području općine Tešanj su prisutne tokom poznojesenskih, zimskih i ranoproljetnih mjeseci (decembar, januar, februar i prva dekada marta). Najveće padavine su tokom januara i februara, ali ni tada nisu takvog intenziteta da parališu život i rad, niti su vjetrovi takvi da formiraju sniježne nanose. Samo iznenadne padavine prouzrokuju trenutnu pometnju u saobraćaju, ali se i to u kratkom roku normalizuje.

Ako bi ipak pokušali odrediti kritična mjesta na saobraćajnicama, mogli bi istaći dio regionalnog puta RP-474 na dionici Čatin greb-Kahvica, dijela puta u Karadaglijama i Jablanici i dio puta prema Jelahu (Krnđija i Ribljak), gdje zbog poledice dolazi do ometanja i prekida saobraćaja.

Dobra organizovanost čišćena kategorisanih puteva putem Općine Tešanj, kao i nekategorisanih puteva putem mjesnih zajednica, osigurava prohodnost svih puteva na području općine.

Ne može se posebno istaći neko naselje koje bi moglo biti ugroženo sniježnim nanosima.

Prema tome, za sniježne nanose i poledice ne može se reći da predstavljaju velike opasnosti i da mogu uzrokovati prirodnu nepogodu u većem obimu, koja bi imala za posljedicu odsječenost područja za duži period.

Suša

Iako na području općine vlada umjereno-kontinentalna klima koja uslovljava pojavu čestih i u toku godine ravnomjerno raspoređenih padavina, posljednjih godina javljaju se periodični sušni periodi sa visokim temperaturama, što uzrokuje štete na poljoprivrednim usjevima, krmnom bilju, i voću kao i nestašice vode. Prosječne padavine u toku godine od oko 1032 l/m² predstavljaju količine padavina koje mogu osigurati vlažnost zemljišta i agrotehničke uslove za poljoprivredne usjeve i obezbjeđenje dovoljnih količina vode za piće u uslovima ravnomjerne raspoređenosti tokom godine. Nešto lošija situacija za vrijeme sušnih perioda je na području Trepča, Hrvatinovića, Tugavića i dijela Medakova. **U toku je završna faza izgradnje vodovoda Medakovo i Trepče čime će se osigurati adekvatno snabdjevanje stanovništva vodom ovih područja. Također, u izgradnji je novi bunar u Jelah polju kapaciteta oko 20 l/s čime će se srednjoročno osigurati dovoljne količine vode za korisnike vodovoda kojim upravlja KP Rad Tešanj.** Posljednjih godina Općina Tešanj je pokrenula niz aktivnosti kako bi se vodosnabdjevanje ovih područja sistematski riješilo izgradnjom vodovoda na ovom području, čime bi se ovim kapacitetima indirektno uticalo na normalno vodosnabdjevanje. Za područje Pousorja je već izgrađen vodovodni sistem koji će osigurati normalnije snabdjevanje vodom ovog područja. Pored razvoja vodovodnih sistema, neophodno je osigurati nova izvorišta i nove količine vode, koje će osigurati normalno vodosnabdjevanje svih područja ranijih vodosistema i novoizgrađenih budućih sistema.

Ne treba isključiti niti duže sušne periode tokom proljeća, ljeta i rane jeseni, čime bi snabdjevanje vodom stanovništva u gradskom području bilo uskraćeno dovoljnim količinama vode, a što bi moglo dovesti do narušavanja higijensko-epidemiološke situacije i pojave zaraznih bolesti.

Iako katastrofalne suše nisu česte na području općine Tešanj, količina i vrijednost materijalnih sredstava koja bi bila ugrožena i njihov značaj za zdravlje i život ljudi i životinja upućuju na potrebu realnog sagledavanja ove opasnosti i preduzimanja određenih mjera kojima bi se ublažili ili elimenisali njeni efekti. Prije svega se misli na efekte koji utiču na količinu vode za upotrebu i njenu bakteriološku ispravnost i pojavu zaraznih bolesti.

Oluja

Na području općine odvijaju se intezivna vazдушna kretanja. U uslovima naglih temperaturnih promjena, javljaju se olujni vjetrovi koji nanose štete usjevima, šumama, voćnjacima, električnoj i telefonskoj mreži, proizvodno-poslovnim i stambenim objektima i materijalnim dobrima u njima i ugrožavaju zdravlje i živote ljudi i životinja. Olujni vjetrovi u posljednjih 5 godina nisu česta pojava i relativno su kratog vremenskog trajanja i manjeg inteziteta, a zahvataju cjelokupno područje općine ili njen dio.

Grad/Led

Grad je ne tako česta pojava na području općine Tešanj. Kada se pojavi (zavisno od veličine) nanosi velike štete usjevima, voćnjacima, šumama i građevinskim objektima, a ugrožava i život i zdravlje ljudi i životinja. Pojava grada je po pravilu praćena olujnim vjetrovima, intenzivnim padavinama pa se štetne posljedice po ljude i materijalna dobra povećavaju, a njihovo sklanjanje otežava. Najugroženija područja općine gradom su područja sjevernog dijela općine duž doline rijeke Usore, kao i južnog dijela općine duž brdskog lanca Crnog vrha.

Područje općine Tešanj je 23.07.2003. godine zahvaćenom olujnim nevremenom praćeno gradom veličine jabuke. Zahvaćena područja su: Tešanj, Jelah, Bukva, Vukovo, Rosulje, Novo Selo, Jevadžije, Ljetinić, Piljužići, Bobare, Trepče, Miljanovci Novi, Miljanovci Lončari, Dobropolje, Mekiš, Jablanica i Karadaglije. Proglašeno je i stanje prirodne nesreće, a šteta je procjenjena na 325.000 KM. **Općina Tešanj je izradila Elaborat zaštite od grada, te je u skladu sa istim upućivala zahtjev nadležnim ministarstvima u cilju realizacije projekta protivgradne zaštite.**

Mraz

Posljednjih godina primjetna je pojava smjene toplih i izrazito hladnih dana tokom kasne jeseni, zime i ranog proljeća. Najveće temperaturne razlike evidentirane su u februaru, što ukazuje na to da je ovaj mjesec često topao i da u takvim uvjetima dolazi do preranog buđenja biljaka koje zahlađenjem i pojavom mrazeva u martu, aprilu pa čak i u maju pretrpe teška oštećenja usljed čega smanjuju prinose ili potpuno stradaju. Najveće štete pretrpe voćnjaci, malinjaci, povrtnjaci i površine zasijane pšenicom. Imajući u vidu da se na znatnom dijelu površine općine gaji voće, povrće i pšenica i da od prinosa ovih kultura zavisi egzistencija velikog broja domaćinstava, štete prouzrokovane mrazom imaju znatne posljedice i u krajnjem efektu ugrožavaju egzistenciju ljudi koji se bave ovim poslovima.

U prilogu je prikazana tabela sa minimalnim i maksimalnim temperaturama u mjesecu februaru za proteklih deset godina.

GODINA (februar)	Minimalna temperatura	Maksimalna temperatura	Prosječna temperatura
2007.	0°C	16°C	6,8°C
2008.	-10°C	25°C	5,1°C
2009.	-8°C	17°C	2,6°C
2010.	-8°C	15°C	2,1°C
2011.	-11°C	16°C	1,1°C
2012.	-20°C	16°C	-3,6°C
2013.	-7°C	16°C	2,2°C
2014.	-2°C	22°C	6,4°C
2015.	-6°C	13°C	1,9°C
2016.	-2°C	18°C	7,4°C

Obzirom na mogućnosti suzbijanja šteta na navedenim kulturama putem agrotehničkih mjera, može se umanjiti štetno djelovanje mraza na poljoprivredne kulture.

Epidemije i epizootije zaraznih bolesti

Epidemije

Ugroženost stanovništva na teritoriji općine Tešanj od zaraznih epidemija i hemijskog zagađenja vode je promjenljiva, jer se javlja sporadično ili epidemijski.

Ugroženost seoskih područja hidričnom epidemijom je veća nego gradskog područja zbog slabije organizacije provođenja komunalne higijene i snabdijevanja vodom. Sanacija ovog problema je moguća uz pravilnu i organizovanu dezinfekciju vode i kontrolu kvaliteta vode. Pored navedenog potrebno je

nastaviti sanacije i izgradnju kanalizacione mreže, organizovano odlaganje otpada i nastaviti sa akcijom uklanjanja divljih deponija.

Veliki problem predstavlja mogućnost hemijskog zagađenja uzrokovanog otpadnim vodama industrije, deponije, krutog otpada zdravstvenih ustanova, otpadnih tvari privatnih poduzetnika i naročito otpadnih voda grada Teslića koji direktno utiče na kvalitet izvorišta Jelah, Ljetinić i Kraševo. Treba istaći i uticaj poplave koje plavljenjem izvorišta mogu da doprinesu hemijskom zagađenju vodozahvata.

Epizootije

Epizootija je pojava zarazne bolesti koja, s obzirom na učestalost, vrijeme, mjesto i ugrožene vrste životinja, nadilazi očekivani broj slučajeva. Pojava zaraznih bolesti kod životinja osim ekonomskih šteta, može uzrokovati opasnost po zdravlje ljudi u slučaju pojave zoonoza, kao što su bruceloza, tuberkuloza, antraks, crni prišt itd.

Nedostaci u kontroli trgovine životinjama i namirnicama od njih, načinu ishrane, pojenja i smještaja i poduzimanju zdravstveno-zaštitnih mjera mogu uzrokovati pojavu zaraznih bolesti kod životinja koje vrlo često dobijaju epizootijske razmjere. Imajući u vidu rasprostranjenost i brojnost pojedinih vrsta životinja, način uzgoja i druge okolnosti najčešće se mogu pojaviti i najveće štete nanijeti: kokošija kuga, crni prišt, plavi jezik, kvrgavost kože, bruceloza, Kju groznica, metiljavac preživara i druge bolesti.

Kalamiteti biljnih bolesti i štetočina

I pored činjenice da su na području općine prisutne pojedine vrste štetnih insekata, gljivica, glodara i drugih štetočina, može se zaključiti da, zahvaljujući dobroj opremljenosti stanovništva i drugih subjekata, sredstvima za suzbijanje ovih napasnika i zaštitu bilja, u normalnim uslovima snabdjevenosti, nema opasnosti od ozbiljnijeg ugrožavanja bilja i nastajanja katastrofalnih šteta.

Tehničko – tehnološke nesreće

Požari

- broj i vrsta vatrootpornih objekata (stambenih, industrijskih i javnih)

Za procjenu broja i vrste vatrootpornih objekata potrebno je uzeti u obzir tehnološke procese, lahko zapaljive i opasne materije, stepen otpornosti objekata prema požaru, specifično požarno opterećenje i posebne opasnosti i specifičnosti. U tom smislu kao vatrootporni objekti (stambeni, industrijski i javni) su: Enker d.d., Hifa doo, Hifa petrol d.o.o, Gas petrol d.o.o, Belif doo, Pilat&Pilat doo, Artisan doo, INA Holdina doo, Mešić benz doo, Meva komerc doo, Istra benz plini doo, Napredak d.d., Contesa doo, Socsmaker 3 doo, Alpina bromy doo, Euro Kantić doo, Sendy doo, Silk trade doo, Tik doo i Muki doo.

a) stari stambeni objekti sa preovladavajućom drvenom građom posebno u starom dijelu grada

U starom dijelu grada se nalazi nekoliko porodičnih kuća sa drvenom građom, koje kao takve su u ruševnom stanju i ne predstavljaju veliki stepen opasnosti od požara.

b) objekti srednje požarne opterećenosti su: administrativne i javne zgrade, bolnica, restorani, prodavnice, bioskop, biblioteka, zanatske radnje i drugo

Osjetljivost objekata na požare u zavisnosti je od materijala od kojeg je građen i unutrašnje strukture i materijala koji se nalaze u objektu. Zato možemo pretpostaviti da je, osim starih objekata drvene konstrukcije, osjetljivost ostalih objekata na požare je manja u odnosu na objekte drvene konstrukcije.

Gustina izgrađenosti objekata u mnogome utiče na požarnu opasnost, odnosno, na opasnost brzog prenošenja požara i spriječavanja lokalizacije i gašenja. U tom smislu najveću opasnost predstavlja

centralno gradsko područje (čaršija), sa izrazito gusto izgrađenim objektima, starim objektima, uskim ulicama i sl., zatim dio naseljenog mjesta Bukva, dio naseljenog mjesta Jelah i dio naseljenog mjesta Tešanjka. Ostali rejoni nisu značajni cijeneći navedene momente.

Po vrsti objekata koji mogu predstavljati izvore opasnosti i ugroženosti od požara, potrebno je navesti: industrijske objekte, skladišta i trgovačke objekte, turističko-ugostiteljske i zanatske objekte, kulturno-prosvjetne i objekte gdje se skuplja veći broj osoba, institucionalni, javni i zdravstveni objekti i objekti stanovanja. Gotovo sve vrste navedenih objekata locirani su upravo u okviru gradskog područja, ali i šire.

Za procjenu ugroženosti od požara, odnosno za određivanje potrebne vatrootpornosti konstrukcije objekata, neophodno je utvrditi požarnu opterećenost koja se može predstaviti u tri grupe: nisko požarno opterećenje, srednje i visoko požarno opterećenje. Dio grada spada u visoko požarno opterećenje, kao i industrijski dio Bukve i Jelaha, dok ostala područja ubrajamo u srednje i nisko požarno opterećenje.

U tom smislu kao srednje požarno opterećeni objekti su: Stambeni blok objekata "Simetrale Tešanj", Stambeni blok objekata "Krndija", Centar za kulturu i obrazovanje, Opća bolnica, Dom zdravlja, Opća biblioteka, Općina Tešanj, Man Hummel Ba d.d., Šoping centar Jelah, Konzum doo, Hotel AA Jelah, Poslovni centar Ukus i Restoran Mračaj Jelah.

Putna komunikacija

Cjelokupna teritorija općine Tešanj protkana je putnom mrežom tako da je i najudaljeniji zaseok povezan sa sjedištem općine i međusobno. Širina saobraćajnica nije ista na svim područjima i kreće se od 3 m (najveća dužina puteva) do 7 m. Prohodnost puteva je smanjena poslije rata obzirom na drastično povećanje broja motornih, prvenstveno putničkih vozila na putu. Uz sve to, karakteristika gradskih ulica (stara čaršija) je da su uske i bez slobodnih prostora i parkirališta.

Putna mreža općine Tešanj izgleda na sljedeći način:

Rang i naziv saobraćajnice	Dužina na području općine	Ulaz-Izlaz	Napomena
M-4 Doboj-Banja Luka	15,18 km	Kraševo -Žabljak i Ljetinić-Kalošević	
M-17 Šamac-Sarajevo	3,4 km	Šije-Kosova	
R-474 Prnjavor-Šeher	21,3 km	Kahvica-Križ	14,2 km asfalt i 7,1 km makadam
Lokalne ceste	110 km		
Nekategorisane ceste	317 km		

Elektro mreža

Elektro instalacije u značajnoj mjeri su rekonstruisane i obezbjeđuju siguran prijenos električne energije. Dužina visoko-naponske mreže je oko 172 km i preko nje se napaja 189 distributivnih trafostanica 10/0,4 kV (61 kablovska i 128 stubnih), ukupne instalisane snage 45,01 MVA. Iz navedenih distributivnih trafostanica PJD Tešanj napaja 15.463 kupca preko niskonaponske mreže ukupne dužine 752,6 km (671 km nadzemnog i 81,6 km podzemnog voda). Pored navedenog, na elektrodistributivnu mrežu PJD Tešanj je priključeno i 10 distributivnih trafostanica 10/0,4kV u vlasništvu trećih lica, 18 distributivnih trafostanica 10/0,4kV u vlasništvu EP HZHB, kao i 11 malih elektrana u vlasništvu trećih lica od kojih je 10 solarnih elektrana instalisane snage 269,5 kW i jedna hidroelektrana.

Vodosnabdjevanje

Sistem vodosnabdjevanja preko vodovoda u nadležnosti KP Rad Tešanj predstavlja jednu tehnološku cjelinu (od vodovoda Jelah i Tešanj) i zasebnu cjelinu (vodovod Kraševo), sa razgranatom mrežom sa slijedećim karakteristikama:

- dio mreže u Tešnju je starijeg datuma i relativno dotrajavao, pa iako je starijeg datuma, zbog kvalitetnog održavanja nisu osjetniji gubici,
- zatvarači vode na uličnim trasama vodovoda uglavnom funkcionišu, i moguće je njihovo zatvaranje i usmjeravanje vodu na mjesto požara,
- dio hidranata blokiran i nije više funkcionalan.

Pored navedenog, treba napomenuti da za vrijeme sušnog perioda i loše hidrološke situacije dolazi do uvođenja redukcije, što je uzrokovano obično povećanom potrošnjom i smanjenom izdašnošću vode na izvorštima.

Treba napomenuti da značajnu ulogu u vodosnabdjevanju ima i vodovod "Rosa" d.o.o , kao i vodovodni sistem "Ponikva" i "Orašje Planje".

Hidrantska mreža

Prema Zakonu i Pravilniku javno preduzeće koje upravlja vodovodnom i hidrantskom mrežom, dužno je pri izgradnji, rekonstrukciji i korištenju ovih mreža, osigurati kapacitet i pritisak vode u hidrantskoj odnosno vodovodnoj mreži za potrebe gašenja požara., tj. „, javna preduzeća i druga pravna lica dužna su stalno održavati u ispravnom stanju hidrantsku mrežu, o čemu vode odgovarajuću evidenciju i o tome izvještavaju nadležnu profesionalnu vatrogasnu jedinicu“, što je u konkretnom slučaju za javni vodovod nadležnost KP „RAD“ DD Tešanj, a mjesnih vodovoda mjesne zajednice koje upravljaju istim ili preduzeća koja upravljaju.

PREGLED HIDRANATA PO NASELJENIM MJESTIMA

Red. br.	MJESTO	BROJ HIDRANATA			VRSTA HIDRANTA	NAPOMENA
		ISPRAVNI	NEISPRAVNI	UKUPNO		
1.	Tešanj	21	1	22	Podzemni	Neispravan hidrant.- potrebna zamjena
2.	Jelah	11	/	11	Podzemni	
3.	Jelah-polje	3	/	3	Podzemni	
4.	Vukovo	3	/	3	Podzemni	
5.	Čifluk	2	/	2	Podzemni	
6.	Potočani	2	/	2	Podzemni	
7.	Miljanovci -Lončari	31	5	36	Podzemni	
8.	Miljanovci Novi	23	0	23	Podzemni	
9.	Piljužići	9	5	14	Podzemni	
UKUPNO:		105	11	116		
VODOVOD „ROSSA“ DOO						
10.	Novo selo	3	1	4	Nadzemni	

11.	Rosulje	8	0	8	Nadzemni	
12.	Ljetinić	4	0	4	Nadzemni	
13.	Medakovo	1	0	1	Nadzemni	
UKUPNO:		17	1	18		
SVEGA:		122	12	134		

Šumska područja

Šume na području općine Tešanj zahvataju površinu od 4.649,98 hektara (katastar Kantonalne uprave za šumarstvo), što predstavlja oko 30% od ukupne površine. Ovo šumsko zemljište ne predstavlja jedan cjelovit kompleks. Veće šumske površine i najvrednije, koje su u kombinaciji bukve, jele i smrče, nalaze se u predjelu Crnog vrha, Raduše i Planja, Mrkotića, Mekiša, Jablanice, Trepča i Šija. Ove površine odlikuju se zadovoljavajućom strukturom drvene mase, ali sa nepovoljnom zalihom (214 m³/ha)¹, iz čega proizilazi potreba za maksimalnim očuvanjem ovog prirodnog resursa. Ostale šumske površine su neravnomjerno raspoređene po općini Tešanj. Visina stabala naših šuma je prosječna.

Svim šumama je obezbjeđen drumski pristup, a eksploatacija šuma se vrši planski. Međutim, za vrijeme rata i poslijeratnom periodu drvo se nekontrolisano sjeklo u većem dijelu općine, pa je mjestimično došlo do potpunog ogoljavanja zemljišta koje je ranije bilo pod šumom.

	DRŽAVNE ŠUME	PRIVATNE ŠUME	UKUPNO
<i>KATEGORIJA ŠUMA</i>	površina (ha)	površina (ha)	površina (ha)
Visoke šume	1.148,49	147,64	1.296,13
Izdanačke šume	774,51	1.855,22	2.629,73
Šumske kulture	373,70	-	373,70
Neproduktivne površine	54,20	1,74	55,94
Goleti	40,80	253,68	294,48
UKUPNO (ha)	2.391,70	2.258,28	4.649,98

Površina šumskog fonda prema kategoriji i vlasništvu

Gazdovanje šumama na području općine Tešanj koje su u državnom vlasništvu pripalo je Šumsko-privrednom društvu Zeničko-Dobojskog kantona d.o.o. Zavidovići, Poslovna jedinica Tešanj. Privatnim šumama gazduje Kantonalna uprava u Zenici, odnosno Odjel uprave u Tešnju.

U sljedećoj tabeli prikazane su šume u državnom vlasništvu.

¹ Prostorni plan općine Tešanj 2007-2020 (oktobar 2009.)

Kategorija šuma	površina			Vrsta drveća	ukupna Zaliha m ³	prirast m ³	etat m ³
	Mini-rano	Nemi-nirano	Ukupno				
Visoke šume	258,90	889,79	1148,49	Četinari	11216	474	125
				Liščari	234947	6186	2979
				Ukupno	246163	6660	3104
Izdanačke šume	322,00	452,51	774,51	Četinari	799	85	0
				Liščari	66750	4186	350
				Ukupno	67549	4271	350
Šumske kulture	120,00	253,70	373,70	Četinari	25652	1731	100
				Liščari	7206	144	0
				Ukupno	32858	1875	100
Šume nepodesne za gazdovanje	0,00	54,20	54,20	Četinari	5	-	-
				Liščari	3985	-	-
				Ukupno	3990	-	-
Goleti	-	40,80	40,80	-	-	-	-
UKUPNO	700,90	1691,00	2391,70	Četinari	37672	2290	225
				Liščari	312888	10516	3329
				Ukupno	350560	12806	3554
Uzurpacije	173,20	1483,47	1656,67	-	-	-	-

Pregled stanja šumskog fonda u državnom vlasništvu

U industrijskim objektima se prerađuju, upotrebljavaju ili skladište razne zapaljive, opasne i eksplozivne materije čija upotreba i rukovanje traži naročitu opreznost i stručnost te propisane uslove skladištenja. Samim tim požarni rizik u industriji je povećan, zbog upotrebe velikog broja zapaljivih materija (koža, drvo, tekstil, ljepila, boje i lakovi i sl.), a dodatno ga uvećava 10 benzinskih pumpi i 3 plinske. U zadnjih 10-tak godina zabilježen je samo jedan veći požar na poslovnom objektu "Sendy" u Kraševu.

Većina stambenih i industrijskih objekata je građena od čvrstih materijala (cigla, beton), a dobra mreža puteva u svim naseljenim mjestima omogućava prilaz skoro svim objektima u slučajevima potrebe za protivpožarnim dejstvom. Većina naseljenih mjesta ima vodovodnu infrastrukturu, ali se količine vode u ljetnim mjesecima znatno smanjuju, pa je potrebno odrediti alternativne izvore vode za potrebe gašenja požara.

Prema tome, požarom su ugrožena značajna materijalna dobra i veliki broj ljudi koji bi se po osnovu rada ili stanovanja zatekli na požarom zahvaćenom području.

Općina, u oblasti zaštite od požara i vatrogastva, a u okviru Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća na području općine, utvrđuje ciljeve, smjernice i strategiju razvoja zaštite od požara i vatrogastva od značaja za općinu.

Programiranje razvoja zaštite od požara i vatrogastva iz nadležnosti općine, vrši se u skladu sa Procjenom ugroženosti od požara područja općine i drugih činjenica važnih za programiranje.

Opći cilj Programa razvoja zaštite i spašavanja za period 2017.-2021. godina je unapređeniji zaštite od požara preventivnim djelovanjem kroz poduzimanje odgovarajućih aktivnosti i primjenu neophodnih mjera, te stvaranje uvjeta za pružanje kvalitetnog odgovora u slučaju nastanka i širenja požara

Radioaktivno i drugo zagađivanje vazduha, vode, zemljišta i namirnica

Općina Tešanj u posljednjih pet godina vrši redovan monitoring zagađenja zraka i vode, a povremeno i zemljišta i biljaka. Prema urađenim analizama mjerenja zagađenosti zraka u ljetnom periodu nema prekoračenja polutanata, dok je u zimskom periodu zabilježeno prekoračenje određenih polutanata u gusto naseljenim mjestima (SO₂ i PM₁₀), što prema emisiji ispuštanja upućuje na motorna vozila i ložišta u domaćinstvima i industrijskim objektima, što bi se moglo ublažiti proširenjem toplifikacije.

Kad se govori o zagađenju vode u rijekama ono je izraženo tokom sušnih perioda kada je nivo vode izrazito nizak, a uticaj zagađenja izraženiji prvenstveno iz kanalizacionih sistema. Zagađenost vode

rijeke Usore i Bosne je moguća usljed akcidenata u gornjim tokovima, a samim tim, zemljišta, vode pa i namirnica biljnog porijekla

Kod ispitivanja zemljišta utvrđena je povećana koncentracija Nikla, Croma, Cadmijuma i Molibdena, ali pošto se radi o alkalnom zemljištu na mjestima uzorkovanja njihova pokretljivost se smanjuje. Kod biljaka nije uočeno prekoračenje graničnih vrijednosti teških metala.

Ostale nesreće

Saobraćajne nesreće

Gustina saobraćaja bez obzira na dobru mrežu asfaltnih puteva na području općine u znatnoj mjeri prevazilazi propusnu moć puteva. Posebno je opterećen put M-17 kroz naseljeno mjesto Šije, M-4 od Kraševa do Vrela, dionica regionalnog puta Tešanj-Jelah, kao i dionica puta Tešanj-Tešanjka. Poseban problem u odvijanju saobraćaja, a time i ugroženost od saobraćajnih nesreća predstavljaju putne komunikacije kroz gradsko područje. Dodatnu opasnost za nastanak saobraćajnih nesreća uzrokuje intezivna gradnja stambenih i poslovnih objekata pored magistralnog i regionalnog puta sa direktnim priključenjem na iste.

Redovnim saniranjem mostova i puteva, znatno je popravljeno stanje na saobraćajnicama unutar općine Tešanj, a time i povećana sigurnost učesnika u saobraćaju. Postavljanje vertikalne i horizontalne signalizacije na svima važnijim putnim pravcima, također je povećao sigurnost učesnika u saobraćaju, naročito pored škola, u urbanim sredinama i pored industrijskih zona, gdje je povećana frekvencija pješaka.

I pored svih preduzetih aktivnosti proteklih godina zabilježen je značajan broj saobraćajnih nezgoda/nesreća koje su prikazane u tabeli za protekle tri godine.

**PREGLED
SAOBRAĆAJNIH NEZGODA/NESREĆA ZA PERIOD 2014.-2016.**

Godina	Broj saobraćajnih nezgoda				Ukupno saobraćajnih nezgoda	Posljedice po učesnike u saobraćajnim nezgodama			Ukupno nastradalih lica
	Poginula lica	Povrijeđena lica		Materijal na šteta		Poginula lica	Teže tjelesne povrede	Lakše tjelesne povrede	
		Teže povrede	Lakše povrede						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2014.	4	11	55	433	503	4	12	98	114
2015.	2	17	61	443	523	2	20	99	121
2016.	6	13	55	400	474	8	23	104	135

Iz tabele se može vidjeti da su podaci o broju poginulih, teže i lakše povrijeđenih i ukupnog broja saobraćajnih nezgoda promjenjivi iz godine u godinu, što ukazuje na potrebu da se mjere u ovoj oblasti pojačaju i u skladu sa potrebama prošire.

Zaštita od NUS-a i MES-a

Prema Planu protuminskog djelovanja sačinjen od strane BH MAC-a urađenog 2011. godine (uz stalno ažuriranje) 3.085.000,00 m² ili 1,89% teritorije općine vodi se kao rizična površina, zagađena MES-om i NUS-om. U posljednjih 10 godina nije bilo mino incidenata nit stradanja od MES-a i NUS-a.

Stalnu opasnost i danas u miru predstavljaju neeksplozirana ubojna sredstva (NUS), koja su ostala na raznim područjima općine Tešanj i predstavljaju ozbiljan problem u smislu pronalaženja, iskopavanja, prevoženja i uništavanja, a s tim u vezi i stradanja ljudi i materijalnih dobara.

Procjenjuje se da na ovom području još ima zaostalog NUS-a različitih vrsta i kalibara. Ovakvo stanje pretpostavlja daljnje moguće stradanje ljudi, stočnih grla i uništenje ili oštećenje materijalnih

dobara različitih vrsta, bez obzira na sve preduzete preventivne mjere obilježavanja minskih polja i zaštite od NUS-a.

Najugroženija kategorija stanovništva su djeca, zbog radoznalosti i starije osobe zbog samouvjerenosti ili neznanja.

Najugroženija područja općine sa aspekta miniranih površina su periferni dijelovi mjesnih zajednica Kalošević, Mrković, Orašje Planje, Džemilić Planje, Raduša, Dobropolje-Mekiš i djelimično Karadaglije. U mjesnim zajednicama sa evidentiranim rizikom od mina uglavnom je kontaminirano poljoprivredno i šumsko zemljište koje spada u drugu i treću kategoriju hitnosti. Međutim, stradanja se jednako dešavaju na svim lokalitetima, bez obzira da li se radi o prvoj, drugoj ili trećoj kategoriji prioriteta deminiranja.

Do sada su na području općine realizovano 43 projekta deminiranja ukupne površine 1.244.932,30 m².

Također je postavljeno 9 bilborda sa koje upućuju na opasnost od mina na područjima koja su zahvaćena sumnjivom površinom.

Ova kratka analiza ukazuje na činjenicu da je deminirano 44,35% rizične površine, što čini prvu i drugu kategoriju sumnjive površine, dok preostali dio većinom čini treću kategoriju sumnjive površine.

Pregled organizacija koje se bave proizvodnjom, uskladištenjem, prevozom i prometom eksplozivnih materija sa vrstama lahko zapaljivih i eksplozivnih materija

Osim proizvodnje, navedenim aktivnostima sa lahkozapaljivim i eksplozivnim materijama bave se: plinska stanica „Istra benz plini“ Kraševno, plinska stanica „Gas petrol“ d.o.o Bukva, plinska stanica „Hifa petrol“ d.o.o Bukva, benzinska stanica „Mešić benz“ d.o.o Jelah, benzinske stanice „HIFA“ d.o.o Tešanj i Rosulje, benzinska stanica „INA HoldIna BiH“ Tešanj, benzinska pumpa „Muki“ d.o.o Jelah Polje, benzinska stanica „iro promet“ d.o.o Tešanjka, benzinska stanica „Nestro“ Vukovo, benzinska stanica „Energopetrol“ Jelah, lakirnica u preduzeću „Mann Hummel Ba“ Bukva i lakirnice preduzeća „Artisan“ d.o.o i „Pilat&Pilat“ d.o.o.

a) stanje protivpožarne, tehničke i druge zaštite:

Pomenuti objekti i organizacije projektovane su i opremljene sa odgovarajućom protivpožarnom opremom i uređajima (aparati, hidranti, javljači požara, sistemi za hlađenje i sl.).

b) stanje skladišta za smještaj lakozapaljivih i eksplozivnih materija:

Skaladišta u kojima se čuvaju lahko zapaljive materije i eksplozivna sredstva su građena po propisima, te do sada nisu prouzrokovane nesreće i havarije.

c) pregled organizacija u kojima postoji opasnost od eksplozija (skladišta plina, nafte, benzinske pumpe i sl.):

Na području općine Tešanj ne postoji ni jedno preduzeće u kojem su tako loši uslovi skladištenja opasnih materija zbog čega bi prijetila velika opasnost od eksplozija izuzev slučaja nesmotrenog i nepažnjom izazvanih akcidenata ili u slučaju havarija postrojenja.

Također, ne postoji velika opasnost za stanovništvo i materijalna dobra sa aspekta postojanja objekata u kojima se radi sa eksplozivom.

1.2. Područje djelovanja prirodnih i drugih nesreća

Navedene prirodne i druge nesreće mogu zahvatiti, sa manjim ili većim intenzitetom, područje svih MZ-a, odnosno pojedinačno jednu ili više MZ-a.

1.3. Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra

Posljedice djelovanja prirodnih i drugih nesreća po ljude i materijalna dobra mogu biti, zavisno od vrste, intenziteta i vremena trajanja prirodne i druge nesreće, u dijapazonu od minimalnih posljedica do posljedica koje ugrožavaju zdravlje i živote ljudi i prouzrokuju velika oštećenja ili potpuno uništavaju materijalna, kulturna i druga dobra. Posljedice djelovanja prirodnih i drugih nesreća mogu se negativno odraziti i na stanje prirodne okoline, odnosno može doći do znatnog pogoršanja ekološkog stanja okoline. Neke prirodne nesreće, kao što su: potresi, poplave, jak olujni vjetar, klizišta, veliki požari, velike tehnološke nesreće, velike saobraćajne nesreće, epidemije i epizotije zaraznih bolesti velikih razmjera i kalamiteti biljnih bolesti i štetočina, mogu izazvati katastrofalne posljedice sa velikim brojem povrijeđenih i poginulih lica, te sa materijalnim štetama ogromnih razmjera.

1.4. Organizacija zaštite i spašavanja u skladu sa procjenom stanja

Faza preventivne zaštite

U zavisnosti od vrste prirodne i druge nesreće, organizacija zaštite i spašavanja, struktura civilne zaštite i drugih subjekata zaštite i spašavanja, u ovoj fazi treba biti u skladu sa opasnostima koje treba preduprijeti.

U ovoj fazi treba imati funkcionalno organizovan, osposobljen i dobro opremljen Općinski operativni centar CZ popunjen prema odgovarajućoj formaciji (redovni uposlenik + lica koja se mobilisu i koji radi 24 h u slučaju proglašenja prirodnih nesreća). Također, treba imati dobro organizovane i osposobljene snage civilne zaštite za otkrivanje, praćenje i predupređivanje opasnosti od svih vrsta prirodnih i drugih nesreća.

Od posebnog je značaja organizovanje odgovarajućih, dobro osposobljenih i opremljenih službi za preduzimanje odgovarajućih aktivnosti u cilju preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća, a naročito od raznih vrsta tehnoloških nesreća.

Osposobljenost građana za preduzimanje odgovarajućih mjera u cilju preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća, kao i osposobljenost građana za poslove samozaštite i međusobne zaštite, ima ogroman značaj u zaštiti i spašavanju.

Faza spašavanja

U ovoj fazi je od posebne važnosti postojanje dobro organizovanih, opremljenih i osposobljenih općinskih službi, kao i dobro organizovanog, opremljenog i osposobljenog štaba civilne zaštite, koji djeluju za vrijeme proglašenja stanja prirodne i druge nesreće na području općine, koji rukovodi svim ljudskim snagama i upravlja materijalno-tehničkim sredstvima, u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

U fazi spašavanja, za vrijeme rukovođenja akcijama, neophodno je striktno pridržavanje pravila subordinacije i podređenosti ostalih struktura civilne zaštite, kako bi se ostvarila maksimalna efikasnost u akcijama zaštite i spašavanja.

U akcijama spašavanja od posebne važnosti je dobra organizacija evakuacije ljudi, domaćih životinja i najnužnijih materijalnih dobara, sa područja pogođenog prirodnom i drugom nesrećom, te zbrinjavanje evakuisanog stanovništva u privremene stambene prostore i obezbjeđenje neophodnih životnih namirnica i drugih neophodnih sredstava za normalan život evakuisanih lica.

Neophodno je ostvariti maksimalnu efikasnost u mobilizaciji ljudi i materijalno-tehničkih sredstava, kako organizovanih struktura civilne zaštite, tako i od privrednih društava i drugih pravnih subjekata kao i građana koji raspolazu sa odgovarajućim sredstvima i opremom za zaštitu i spašavanje.

U fazi spašavanja, također je važno imati dobro osposobljene i opremljene jedinice civilne zaštite, kao i odgovarajuće službe zaštite i spašavanja, te povjerenike sa odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom.

Vrlo je važno pravovremeno i potpuno informisanje građana o svim bitnim činjenicama vezanim za prirodnu i drugu nesreću koja se dogodila na određenoj teritoriji općine, u cilju što boljeg upoznavanja građana o intenzitetu i posljedicama prirodne i druge nesreće, kao i u cilju preduzimanja odgovarajućih mjera samozaštite i međusobne pomoći, od strane građana.

Faza otklanjanja posljedica

U fazi otklanjanja posljedica od djelovanja prirodne i druge nesreće aktivnu ulogu treba da uzmu, osim struktura civilne zaštite, javne službe, javna preduzeća, privredna društva, drugi pravni subjekti i redovne službe i institucije općinske vlasti kao i nadležni kantonalni i federalni organi.

Otklanjanje posljedica prirodne i druge nesreće treba da se realizuje na maksimalno efikasan način i u najkraćem mogućem roku, kako bi se na području pogođenom prirodnom i drugom nesrećom uspostavili normalni uslovi za odvijanje života i rada, za šta je od posebne važnosti neophodno, odmah po prestanku prirodne i druge nesreće, angažovati sve raspoložive ljudske i materijalne snage na sanaciji oštećenih i porušenih stambenih, privrednih, infrastrukturnih objekata i najvažnijih javnih objekata (zdravstvo, školstvo, javne institucije i drugo). Posebno važna aktivnost treba da bude na obezbjedjenju uslova za povratak privremeno evakuisanog stanovništva u svoje domove i pomoć stanovništvu u normalizaciji života, na čemu treba da se angažuju, pored struktura civilne zaštite, i općinski organi, a po potrebi i nadležni kantonalni i federalni organi.

Odmah po prestanku djelovanja prirodne i druge nesreće neophodno je aktivirati Općinsku komisiju za procjenu šteta, i pristupiti procjeni pričinjenih materijalnih i drugih šteta usljed djelovanja prirodne i druge nesreće, u skladu sa odgovarajućom Uredbom, koja je donesena na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju.

Također je važno organizovati dostavljanje pomoći ugroženom stanovništvu od strane svih društvenih subjekata, humanitarnih organizacija i međunarodne zajednice.

1.5. Mjere zaštite i spašavanja koje će provoditi organi uprave i snage Civilne zaštite

Faza preventivne zaštite

U zavisnosti od vrste prirodne i druge nesreće neophodno je provoditi preventivne mjere općeg značaja, koje se trebaju realizovati na bazi određenih planova i programa i na dugoročnoj osnovi. To je posebno važno kod preveniranja prirodnih i drugih nesreća koje mogu izazvati katastrofalne posljedice po zdravlje i živote ljudi kao i na materijalna dobra.

Organi uprave trebaju obezbijediti, u budžetu općine, na bazi odgovarajućih planova i programa preventivne zaštite zdravlja i života ljudi i materijalnih i drugih dobara, adekvatna finansijska sredstva za realizaciju navedenih planova i programa.

U ovoj fazi se provode slijedeće mjere:

- Zaštita životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- Zaštita okoline,
- Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Faza spašavanja

U ovoj fazi se provode slijedeće mjere:

- Evakuacija ljudi i materijalnih dobara,
- Zbrinjavanje ugroženih i stradalih,
- Zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava,
- Zaštita i spašavanje od rušenja,
- Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
- Zaštita i spašavanje od požara,
- Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
- Prva medicinska pomoć,
- Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- Zaštita okoline,
- Zaštita bilja i biljnih proizvoda,
- Asanacija.

Strukture civilne zaštite sve navedene mjere zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, provode u saradnji sa privrednim društvima, javnim preduzećima i službama, udruženjima i drugim subjektima čija je djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje, a određene mjere i sa organima uprave, kao što su: evakuacija ljudi i materijalnih dobara, zbrinjavanje ugroženih i stradalih, zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom, zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla, zaštita okoline i zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Faza otklanjanja posljedica

U zavisnosti od prirodne i druge nesreće koja je zadesila određeno područje, u fazi otklanjanja posljedica prirodne i druge nesreće preduzimaju se sve mjere koje doprinose što bržoj normalizaciji stanja na ugroženom području, odnosno stvaranja osnovnih uslova za normalan život i rad.

U ovoj fazi zaštite i spašavanja, organi uprave općine imaju važan zadatak da iz budžeta općine ili od viših nivoa vlasti obezbijede finansijska sredstva za sanaciju šteta usljed prirodne i druge nesreće, a prije svega za sanaciju stambenih i najvažnijih infrastrukturnih objekata, od kojih zavisi uspostavljanje normalnog života na nastradalom području.

Također, u ovoj fazi, važno je zajedničko angažovanje struktura civilne zaštite, organa uprave i pravnih i fizičkih subjekata, u obezbjeđenju efikasnog i dobro organizovanog prevoza evakuisanih lica u svoje domove, gdje treba angažovati neophodna prevozna sredstva i odgovarajući broj lica osposobljenih za ove poslove.

Angažovanje organa uprave na iniciranju i preduzimanju akcija prikupljanja finansijske i svake druge pomoći od domaćih i međunarodnih organizacija, radi pružanja pomoći nastradalom stanovništvu, kao i radi sanacije oštećenih i uništenih objekata.

U ovoj fazi se, također, vrši procjena pričinjenih materijalnih šteta od strane općinskih stručnih komisija, koje ove poslove obavljaju u skladu sa odgovarajućom, zakonski propisanom metodologijom, kako bi se procjena uradila na jednoobrazan način.

1.6. Snage civilne zaštite potrebne za realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja

Realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja obavljaju, shodno odredbama Zakona, sljedeće strukture civilne zaštite:

Općinska služba civilne zaštite, Općinski štab civilne zaštite, jedinice civilne zaštite, povjerenici, službe zaštite i spašavanja koje se formiraju u pravnim subjektima i udruženjima građana čija djelatnost je od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.

PREGLED

O VRSTI, BROJU I JAČINI ŠTABA, JEDINICA, SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA I POVJERENIKA CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE TEŠANJ

a) ORGANIZOVANOST I POPUNJENOST OPĆINSKOG ŠTABA CIVILNE ZAŠTITE

Tabela br: 1

r/b	OPĆINA	POPUNJENOST				STAROSNA STRUKTURA				POL		STRUČNA SPREMA		
		OSCZ	FORMACIJA	POPUNJENO	NIJE POPUNJENO	Do 35	35-45	45-60	Od 60	Muški	Ženski	VSS	VŠ	SSS
1.	Tešanj	1	11	11	-	2	4	4	1	10	1	9	-	2
UKUPNO		1	11	11	-	2	4	4	1	10	1	9	-	2

b) ORGANIZOVANOST I POPUNJENOST OPĆINSKIH SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Tabela br: 2

Naziv službe	Formacija		Popunjenost			Starosna struktura				Pol		Stručna sprema			
	Vod	Odjeljenje	Po formaciji	Popunjeno	Nedostaje	Do 35	35-45	45-60	Od 60	Muški	Ženski	VSS	VŠ	SSS	NSS
Služba zaštite i spašavanja iz ruševina	-	1	10	10	0	5	3	2	0	8	2	0	1	7	2
Služba medicinske pomoći	1	-	30	30	0	3	6	15	6	15	15	8	1	20	1
Služba za zaštitu životinja	-	1	16	7	9	3	4	2	1	7	-	3	-	4	-
Služba za asanaciju, vodosnabdjevanje i čistoću	1	-	41	41	0	7	20	11	0	40	1	4	0	21	16
Služba zaštite od požara		2	19	19	0	9	9	1	0	19	0	-	-	19	-
UKUPNO:	2	4	116	107	9	27	42	31	7	92	18	15	2	71	19

c) ORGANIZOVANOST I POPUNJENOST JEDINICE OPĆE NAMJENE CIVILNE ZAŠTITE

Tabela br: 3.

Naziv jedinice	Formacija		Popunjenost			Starosna struktura				Pol		Stručna Sprema			
	Vod	Odjeljenje	Po formaciji	popunjeno	Nedostaje	Do 35	35-45	45-60	Od 60	Muški	Ženski	VSS	VŠ	SSS	NSS
Opće namjene	1	-	32	16	16	4	8	4	0	16	0	0	0	12	4
UKUPNO:	1	-	32	16	16	4	8	4	0	16	0	0	0	12	4

d) ORGANIZOVANOST I POPUNJENOST POVJERENIKA CZ PO MZ

Tabela br.4

Naziv MZ	Po formaciji	Popunjeno povjerenika
Tešanj	5	5
Jelah	5	5
Tešanjka	5	5
Karadaglije	5	5
Jablanica	5	5
Dobropolje-Mekiš	5	5
Šije	5	5
Trepče	5	5
Kraševo	5	5
Medakovo	5	5
Novo Selo	5	5
Bukva	5	5
Ljetinić	5	5
Vukovo	5	5
Rosulje	5	5
Raduša	5	5
Džemilić Planje	5	5
Jevadžije	5	5
Orašje Planje	5	5
Mrkotić	5	5
Kalošević	5	5
Bobare-Drinčići-Blaževci	5	5
Miljanovci-Lončari	5	3
Miljanovci Novi	5	5
Piljužići	5	5
UKUPNO	125	125

REKAPITULACIJA POPUNE STRUKTURA CZ

Naziv	Formacija	Popunjenost
Općinski štab CZ	11	11
Služba zaštite i spašavanja iz ruševina	10	10
Služba medicinske pomoći	30	30
Služba za zaštitu životinja	16	7
Služba za asanaciju, vodosnabdjevanje i čistoću	41	41
Služba zaštite od požara	19	19
Jedinica opće namjene	32	16
Povjerenici	125	125
UKUPNO:	284	259

Sve strukture civilne zaštite (Općinska služba CZ, Općinski štab civilne zaštite, jedinica civilne zaštite opće namjene, povjerenici i službe zaštite i spašavanja) trebale bi biti opremljene odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom, u skladu sa, važećim okvirnim materijalnim formacijama. Trenutno stanje opremljenosti svih struktura civilne zaštite u općini je zadovoljavajuće, odnosno odgovara minimalnim potrebama za preduzimanje odgovarajućih mjera u akcijama zaštite i spašavanja, u slučaju prirodne i druge nesreće.

Neophodna materijalno-tehnička sredstva i oprema, za potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, u slučaju prirodne i druge nesreće, obezbjeđuje se putem mobilizacije istih od privrednih društava, javnih preduzeća, općinskih službi, javnih ustanova, drugih pravnih subjekata i građana koji raspolažu odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom, koja se nalazi na popisu u Općinskoj službi civilne zaštite.

1.7. Vrsta i količina MTS-a koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja

Vrsta i količina MTS-a struktura civilne zaštite, koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja određeni su propisanim Okvirnim materijalnim formacijama za sve strukture civilne zaštite.

Za predložene mjere zaštite i spašavanja, također, se koriste, zavisno od intenziteta prirodne i druge nesreće i zavisno od veličine područja koje je zahvaćeno prirodnom i drugom nesrećom, osim MTS-a civilne zaštite i odgovarajuća MTS-a privrednih društava, javnih preduzeća, javnih službi, komunalnih preduzeća, općinskih službi, građana i drugih pravnih subjekata koji raspolažu odgovarajućim MTS-a. Općinska služba civilne zaštite je u svojoj evidenciji ustrojila popis MTS-a i druge opreme sa kojom raspolažu strukture civilne zaštite u općini, kao i popis neophodnih MTS-a i opreme sa kojom raspolažu odgovarajući pravni subjekti u općini, kao i građani. Navedena MTS-a i oprema može se, po Zakonu i zaštiti i spašavanje, mobilisati od navedenih subjekata, u slučaju izbijanja prirodne i druge nesreće, uz odgovarajuću finansijsku naknadu i na način kako je to propisano Zakonom i podzakonskim propisima.

1.8. Mjere zaštite i spašavanja koje provode privredna društva i druga pravna lica iz člana 32. stav 1. Zakona o zaštiti i spašavanju

Faza preventivne zaštite

- Zaštita i spašavanje od požara,
- Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- Zaštita okoline,

Faza spašavanja

Privredna društva i pravni subjekti iz člana 32. stav 1. Zakona o zaštiti i spašavanju, iz oblasti: zdravstva, veterinarstva, komunalnih poslova, vodoprivrede, šumarstva, poljoprivrede, hemijske industrije, građevinarstva, transporta, opskrbe, vatrogastva, ekologije i drugih oblasti od značaja za zaštitu i spašavanje, obavljaće slijedeće mjere zaštite i spašavanja u ovoj fazi:

- Evakuacija.
- Zbrinjavanje ugroženih i stradalih.
- Zaštita i spašavanje od rušenja.
- Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom.
- Zaštita i spašavanje od požara.
- Prva medicinska pomoć.
- Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla.
- Zaštita okoline.
- Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

- Asanacija, vodosnabdjevanje i čistoća.
- Zaštita od požara.

Faza otklanjanja posljedica

Pravni subjekti iz člana 32. Zakona, iz oblasti: zdravstva, veterinarstva, stambeno-komunalnih poslova, vodoprivrede, poljoprivrede, građevinarstva, transporta i drugih oblasti od značaja za zaštitu i spašavanje obavljat će, u ovoj fazi, slijedeće mjere zaštite i spašavanja:

- Dezinfekcija i deratizacija stambenih i drugih objekata, kao i objekata za snabdjevanje stanovništva vodom za piće.
- Vraćanje stanovništva iz objekata za privremeni smještaj u svoje stambene objekte.
- Raščišćavanje eventualnih ruševina.
- Asanacija terena.
- Stalni higijensko-sanitarno-zdravstveni nadzor,
- Najnužnije popravke stambenih i drugih građevinskih objekata, te infrastrukturnih objekata,
- Sanacija oštećenih vodoprivrednih objekata, riječnih korita i objekata za snabdjevanje stanovništva vodom za piće,
- Sanacija devastiranog prirodnog okoliša (šume, parkovi, i drugo).

1.9. Uslovi za realizaciju predloženih mjera, snaga i sredstava potrebna finansijska sredstva i mogući izvori financiranja

Do sada su kroz raniji Program rađeni predračuni potrebnih finansijskih sredstava za nabavku neophodnih MTS-a i druge opreme za opremanje svih struktura civilne zaštite, za potrebe preduzimanja akcija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ali je sigurno da su, za ove potrebe, potrebna znatna sredstva, imajući u vidu da strukture civilne zaštite ne raspolažu svim potrebnim MTS-a i opremom za zaštitu i spašavanje.

Neophodno je, u narednom periodu, strukture civilne zaštite, na nivou općine opremiti sa svim neophodnim MTS-a i opremom potrebnom za efikasno djelovanje u situaciji kada se preduzimaju akcije zaštite i spašavanja, u slučaju prirodne i druge nesreće.

U privrednim društvima i drugim pravnim subjektima iz člana 32. stav. 1. Zakona o zaštiti i spašavanju postoje određena MTS-a i oprema za preduzimanje akcija zaštite i spašavanje.

Glavni izvor finansiranja nabavke MTS-a i opreme, kao i drugih potreba struktura civilne zaštite, su finansijska sredstva koja se dobiju na osnovu zakonske obaveze izdvajanja, od strane svih privrednih društava i građana koji obavljaju samostalnu djelatnost, iznosa od 0,5% od isplaćene neto plate zaposlenika u radnom odnosu i svih lica angažovanih po ugovoru o djelu i po ugovoru o vršenju privremenih i povremenih poslova.

Od ukupnih finansijskih sredstava koja se prikupe po navedenom osnovu 60% pripada općinama i služe isključivo za namjene iz člana 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Izvori financiranja za nabavku MTS-a i opreme su i budžet Općine, zatim sredstva Kantonalne uprave CZ, Federalne uprave CZ i sredstva koja se obezbjeđuju iz odgovarajućih izvora međunarodnih organizacija i donacije.

Izvori financiranja, također, treba da budu i privredna društva i drugi pravni subjekti od značaja za zaštitu i spašavanje, odnosno pravni subjekti čija MTS-a i oprema mogu biti ugroženi prirodnim i drugim nesrećama.

Nadležni subjekti iz općine i organi civilne zaštite, treba da preduzimaju akcije u cilju obezbjeđenja donatorskih sredstava (finansijska sredstva, MTS-a i oprema) za potrebe zaštite i spašavanja.

1.10. Rokovi za obezbjeđenje nabavke planiranih sredstava i opreme kao i sredstava za edukaciju snaga civilne zaštite općine i drugih potreba za realizaciju utvrđenih mjera zaštite i spašavanja

Imajući u vidu sadašnju finansijsku situaciju u društvu, rokovi za nabavku navedenih MTS-a i opreme, za potrebe opremanja svih struktura civilne zaštite, kao i za edukaciju pripadnika tih struktura, trebaju biti postavljeni u realne vremenske okvire, kada se radi o nabavci optimalnih količina MTS-a i opreme, ali treba voditi i računa da se najneophodnija MTS-a i oprema trebaju nabaviti u što kraćem mogućem roku i obezbijediti sredstva za edukaciju i obuku pripadnika struktura civilne zaštite i građana za preduzimanje mjera zaštite i spašavanja.

1.11. Saradnja na pružanju međusobne pomoći sa odgovarajućim snagama civilne zaštite iz Republike Srpske i međunarodnih humanitarnih organizacija

Saradnja i pružanje međusobne pomoći u akcijama zaštite i spašavanja sa odgovarajućim strukturama civilne zaštite R.Srpske regulisana je odgovarajućim Sporazumom o saradnji u ostvarivanju zadataka civilne zaštite koji je sklopljen između Federalne uprave civilne zaštite FBiH i Republičke uprave civilne zaštite RS, na koji je data saglasnost od Vlada oba entiteta.

Saradnja se posebno odnosi na planiranje i provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja, međusobnom obavještanju o opasnostima, nastanku i posljedicama prirodnih i drugih nesreća, međusobnoj pomoći u zaštiti i spašavanju i uklanjanju posljedica prirodnih i drugih nesreća i obrazovanju i osposobljavanju pripadnika struktura civilne zaštite i drugih nosilaca zaštite i spašavanja, kroz sve raspoložive vidove, za ostvarenje navedenih zadataka.

Ova saradnja se, do sada, odvijala uglavnom sa susjednim općinama Doboj i Teslić u oblastima zaštite od poplava, protupožarne zaštite, deminiranja i zaštite i spašavanja od NUS-a.

Saradnja sa ambasadama drugih zemalja, međunarodnim organizacijama, u dosadašnjem periodu se odvijala uglavnom za vrijeme prirodne i druge nesreće koja je zahvatala više općina, kao i pomoći deminiranju sumljivih površina. Pomoć se odnosila i na pakete hrane, sredstva za ličnu higijenu stanovništva, sredstva za dezinfekciju i deratizaciju stambenih objekata, odjeću, obuću, ćebad i drugo.

1.12. Planiranje angažovanja nevladinih organizacija i udruženja građana čija je djelatnost u funkciju zaštite i spašavanja, na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju

U dosadašnjem periodu najčešća saradnja sa nevladinim sektorom bila je izražena kroz saradnju sa nevladinim organizacijama angažovanim u oblasti deminiranja odnosno upozoravanja na mine i sl.

Saradnju struktura civilne zaštite sa nevladinim organizacijama i udruženjima građana na poslovima zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, u narednom periodu treba, intenzivirati za slučaj prirodnih i drugih nesreća.

1.13. Planiranje angažovanja sredstava i opreme privrednih društava i drugih pravnih lica i građana na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju

Odgovarajuća MTS-a i oprema privrednih društava i drugih pravnih subjekata, kao i građana, koji raspolažu sa odgovarajućim sredstvima i opremom za potrebe zaštite i spašavanja, po potrebi se, angažuju, zavisno od intenziteta, prirodne i druge nesreće, a naročito za vrijeme proglašenja stanja prirodne i druge nesreće na području općine i šire, kada Općinski štab civilne zaštite ima ovlaštenje za mobilizaciju navedenih MTS-a i opreme.

U situaciji kada strukture civilne zaštite općine, praktično ne raspolažu određenim MTS-a i opremom, angažovanje MTS-a i opreme, prije svega privrednih i drugih subjekata, koji raspolažu sa istim sredstvima, predstavlja jedini način obezbjeđenja MTS-a i opreme za preduzimanje akcija zaštite i spašavanja za vrijeme prirodne i druge nesreće.

U dosadašnjoj praksi, nije bilo problema obezbjeđenja finansijske nadoknade, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, za korištena MTS-a i opremu, za vrijeme prirodne i druge nesreće, naročito kada se radi o potrebi angažovanja MTS-a i opreme u svojini građana.

1.14. Situacije kada treba angažovati Oružane snage BiH, u zaštiti i spašavanju, način i obim njihovog angažovanja

Oružane snage BiH koriste se u akcijama zaštite i spašavanja u situacijama kada ljudske snage, MTS-a i oprema struktura civilne zaštite i drugih subjekata, nisu dovoljni za efikasno djelovanje u akcijama zaštite i spašavanja.

U takvim situacijama angažovanje OS BiH se vrši po posebnim propisanim procedurama.

1.15. Način vršenja procjene štete pričinjene usljed prirodne i druge nesreće

Procjenu pričinjenih šteta usljed prirodnih i drugih nesreća vrši Općinska komisija za procjenu šteta od prirodnih i drugih nepogoda na osnovu Uredbe o jedinstvenoj metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Sl. novine FBiH“, broj 75/04, 38/06, 52/09 i 56/09), koju imenuje Načelnik općine svojim Rješenjem.

Na ovakav način u oblasti procjene pričinjenih šteta, usljed prirodnih i drugih nesreća, obezbjeđuje se jedinstven pristup, što omogućava upoređivanje iznosa pričinjenih šteta i na osnovu toga određivanje prioriteta za finansijsku i drugu pomoć općinama za sanaciju šteta, od strane Vlade ZDK-a i Vlade FBiH.

1.16. Način prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća

Prikupljanje podataka o pojavi prirodnih i drugih nesreća na području općine vrši se u Općinskoj službi CZ na više načina: preko Operativnog centra CZ, dojavom iz određenih organa (PU i sl.), savjeta MZ i privrednih društava, udruženja građana, dojavom građana i na druge načine.

1.17. Način organizovanja i funkcioniranja operativnog centra CZ na području općine

Radi stalnog prikupljanja podataka o svi vrstama , pojavama i opasnostima koje mogu dovesti do prirodne i druge nesreće, kao i podataka o posljedicama koje su nastale pojavom prirodne ili druge nesreće po ljude i materijalna dobra na ugroženom području, obradu tih podataka i njihovu distribuciju nadležnim organima vlasti i pravnim licima, kao i prenošenje naredbi štaba civilne zaštite, organizuju se i formiraju operativni centri.

Operativni centar CZ je u funkciji, sa jednim izvršiocem, koji radi redovno (8 časovno) radno vrijeme.

Operativni centar CZ raspolaže sa MTS-a i opremom za ove namjene, tako da se može govoriti o efikasnom radu Centra.

Neophodno je i dalje raditi na redovnom obučavanju i osposobljavanju rukovodioca operativnog centra kao i popunjavanju nedostajećom opremom,

Po nastanku prirodne ili druge nesreće potrebno je obezbijediti 24-časovno radno vrijeme, što znači da po potrebi treba privremeno mobilisati još 4 lica za rad u Operativnom centru CZ-e.

1.18. Način informisanja javnosti o problematici prirodnih i drugih nesreća

Informisanje građana i sredstava elektronskih i štampanih medija o svim bitnim aspektima koji su u vezi prirodne i druge nesreće, od strane Općinske službe CZ, odnosno Općinskog štaba CZ, u situaciji kada se desila prirodna i druga nesreća, a naročito kada je proglašeno stanje prirodne i druge nesreće na području općine i šire, vrši se redovno, pravovremeno i u potpunosti, što je od bitnog značaja, jer je informisanje navedenih subjekata o vrsti, intenzitetu i području koje je zahvaćeno prirodnom i drugom nesrećom od posebnog značaja za pravovremeno angažovanje svih subjekata u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Na ovaj način ispunjava se osnovna zakonska obaveza da građani budu pravovremeno, vjerodostojno i u potpunosti informisani o vrsti i intenzitetu prirodne i druge nesreće koja je zahvatila određeno područje, što stvara preduslove da građani budu pripravi za preduzimanje svih neophodnih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, a posebno mjera samozaštite i uzajamne zaštite građana.

2. PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTOM STEPENU ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA NA PODRUČJU OPĆINE TEŠANJ

2.1. Stanje organizovanosti Civilne zaštite na području općine Tešanj

Od aprila 1995. godine Civilna zaštita općine Tešanj je organizirana na osnovu Privremene okvirne, lične i materijalne formacije štabova, jedinica i povjerenika Civilne zaštite propisane od strane Ministra odbrane R BiH marta 1994. godine (broj 01-559/94). Donošenjem Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća iz juna 2003. godine, utvrđena je transformisanja Štaba CZ u službe civilne zaštite. U skladu sa tim 2005. godine formirana je Služba civilne zaštite Općine Tešanj i formiran Općinski štab CZ na novim principima.

Općinsko vijeće je 2008. godine donijelo Odluku o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Tešanj ("Službeni glasnik Općine Tešanj ", br. 2/08, 9/09, 2/14 i 9/15). Ovom Odlukom je utvrđena organizacija i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, tehničko-tehnoloških, ekoloških i drugih nesreća i ratnih opasnosti na području općine Tešanj.

Na osnovu zakonske regulative iz oblasti zaštite i spašavanja, Odluke o organizaciji općinske uprave i Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na području općine Tešanj, civilna zaštita Općine Tešanj je organizovana kroz slijedeće strukture:

a) Služba za civilnu zaštitu

je stručna služba u jedinstvenom organu uprave organizovana kroz 3 odjeljenja i to: Odjeljenje za civilnu zaštitu, Odjeljenje za zaštitu od požara i vatrogastvo- Profesionalna vatrogasna jedinica i Odjeljenje za higijenu i održavanje. Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta jedinstvenog organa uprave općine Tešanj, u Službi civilne zaštite sistematizovano je 21 radno mjesto od kojih je 18 popunjeno. Ostatak do ukupnog broja sistematizovanih mjesta odnosi se na radna mjesta u Profesionalnoj vatrogasnoj jedinici.

b) Općinski štab civilne zaštite

Općinski štab civilne zaštite funkcioniše u miru, uglavnom, kada nadležni organ proglasi da je nastalo stanje prirodne i druge nesreće na određenom području, odnosno kada treba preventivno djelovati prije nastanka prirodne i druge nesreće kao i za vrijeme obuka i vježbi CZ, a u ratu funkcioniše stalno. Općinski štab CZ je popunjen sa 11 članova.

c) Jedinica civilne zaštite opće namjene

Općinska jedinica civilne zaštite opće namjene jačine jednog samostalnog voda po formaciji broji 32 pripadnika od toga je popunjena sa 16 pripadnika.

d) Službe zaštite i spašavanja

Ove službe su organizovane u pravnim licima sa sjedištem na području općine Tešanj, a što je regulisano posebnom odlukom, i to iz oblasti:

- Medicinske pomoći,
- Za zaštitu i spašavanje životinja (veterinarska služba),
- Za zaštitu od požara,
- Za spašavanje iz ruševina,
- Za asanaciju vodosnabdijevanje i čistoću.

e) Profesionalna vatrogasna jedinica

Profesionalna vatrogasna jedinica je sastavni dio organizacione strukture Službe civilne zaštite i broji ukupno jedanaest vatrogasaca. Isti broj nije u skladu sa utvrđenim Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta. Radna aktivnost u Odjeljenju zaštite od požara i vatrogastvo-Profesionalna vatrogasna jedinica odvija se 24 sata. Opremljenost vatrogasne jedinice, kako ličnom, tako i kolektivnom opremom je na zavidnom nivou. Uposlenici Profesionalne vatrogasne jedinice, osim za gašenje požara, su

osposobljeni i za spašavanje na vodi, te kao mobilne snage učestvuju u svim aktivnostima u provođenju mjera zaštite i spašavanja.

Kao što je već navedeno materijalna opremljenost struktura civilne zaštite je na zadovoljavajućem nivou.

Dosadašnja iskustva u provođenju mjera zaštite i spašavanja, naročito onih u odbrani od prirodnih nesreća (poplave, odroni, klizišta) su pokazala da je mehanizacija, kojom raspolažu određena preduzeća (od interesa za zaštitu i spašavanje), adekvatna i efikasna u preduzimanju preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja. Prikupljanje podataka o stanju na terenu o ugroženosti ili djelovanju prirodne ili druge nesreća dobijaju se putem prijave od građana, MZ-a i drugih pravnih lica, kao i neposrednim opažanjem uposlenih u Službi za CZ i članova OpŠCZ, zbog čega se dešava da se podaci o nastanku štete od prirodne ili druge nesreće dobiju na vrijeme, što omogućava pravovremeno preduzimanje potrebnih mjera zaštite i spašavanja.

2.2. Podaci o stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća

Mjere zaštite i spašavanja, a naročito preventivne mjere zaštite od svake navedene opasnosti (zemljotresi, klizišta, poplave, veliki sniježni nanosi, grad, suša, epidemije i epizootije, veliki požari ...), organizuju se i sprovode, u skladu sa planskim aktivnostima i prioritetima.

Snage i sredstva, kojim raspolažu pravna lica, iz područja: vatrogastva, veterinarstva, stambenih i komunalnih poslova, poljoprivrede, građevinarstva, transporta, ugostiteljstva i drugih područja, u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, uglavnom su opremljene savremenijim tehničkim sredstvima i opremom i u skladu sa finansijskim sredstvima unapređuju sistem zaštite i spašavanja.

Realno je očekivati sporadično pojavljivanje nepovoljnih prirodnih pojava koje će svojim karakteristikama ugroziti veći dio stanovništva i nanositi velike štete ukupnoj ekonomiji općine, dok je trenutna organizacija, obučenost i opremljenost Štaba civilne zaštite, jedinice opće namjene, povjerenika i službi zaštite i spašavanja općine Tešanj zadovoljavajuća i u značajnoj mjeri može da se odupre određenim prirodnim pojavama koje ugrožavaju ili bi mogle ugroziti područje općine Tešanj.

Drumski saobraćaj, koji je posebno frekventan kroz područje općine, kojim se prevoze značajne količine opasnih, toksičnih, zapaljivih pa i eksplozivnih sredstava, ali i koncentracija određenog broja benzinskih pumpi na malom prostoru sa velikim rezervama naftnih derivata, opominje na mogućnost nastanka i širenja i drugih nesreća koje proizilaze iz eventualnih akcidentnih situacija, te havarija pomenutih sredstava i energenata.

Nepravovremeno i neadekvatno poduzimanje odgovarajućih, Zakonom propisanih preventivnih mjera zaštite i spašavanja pravnih i fizičkih lica i građana, uveliko usložnjava mogućnost suprotstavljanja nadolazećoj ili ispoljenoj prirodnoj i drugoj pojavi koja ugrožava zdravlje ljudi i čini veće materijalne štete.

Svi objekti na području općine u društvenom, kao i većina objekata u privatnom vlasništvu su čvrsto građeni sa dovoljnom otpornošću na određenu jačinu zemljotresa uz poštivanje propisanih građevinskih normativa.

Preventivne mjere zaštite od požara uglavnom se sprovode, pa zahvaljujući tome na području općine nisu ni zabilježeni veliki požari koji bi poprimili karakteristike prirodne nesreće izazvane ljudskim faktorom. Indikativno je veliko požarno opterećenje kod pravnih subjekata koji u tehnološkom procesu koriste zapaljive, eksplozivne i druge opasne materije, što je naročito izraženo u industrijskim zonama. Poseban akcenat treba posvetiti opremanju i popuni, u skladu sa zakonskim propisima, PVJ Tešanj kao i službe zaštite od požara radi brzog i efikasnog djelovanja u svim akcidentnim situacijama.

U zimskom periodu, za vrijeme sniježnih padavina, magistralni i regionalni putevi se redovno održavaju. Lokalni putevi kao i gradske ulice se čiste u organizaciji općine kroz angažovanje mehanizacije privrednih subjekata i građana uz obezbjeđenje određenih količina rezervi soli, goriva i abrazivnog materijala.

Blagovremene pripreme za zimsko održavanje puteva se redovno sprovode pa na ovim putevima ne dolazi do većih zastoja u saobraćaju. Većina vlasnika privatnih i društvenih objekata u gradu neredovno čiste snijeg ispred svojih objekata što otežava saobraćaj i ugrožava pješake. Iskustva pokazuju

da postojeća organizacija nije dovoljna u slučaju naglih većih sniježnih padavina kada će biti potrebno angažovati dodatne snage i sredstva.

Pojave nestabilnosti, klizišta, erozija te nedisciplinovanost stanovništva u pogledu bespravne izgradnje stambenih objekata (najčešće van urbanizovane zone), infrastrukture i nekontrolisana sječa šuma su najčešći uzročnici pojave klizanja zemljišta. Nepreduzimanje preventivnih mjera zaštite od nastanka klizišta dodatno usložnjava situaciju.

Preventivne mjere na sprječavanju pojave zaraznih bolesti su mnogobrojne i u njihovom sprovođenju mora učestvovati cjelokupno stanovništvo sa Domom zdravlja kao glavnim nosiocem organizovanja preventivne zaštite.

JZU Dom zdravlja Tešanj sa HES i veterinarske stanice, kao nosioci aktivnosti na preduzimanju preventivnih mjera zaštite, najveći problem imaju u iznalaženju finansijskih sredstava koja moraju pratiti preventivne mjere.

U zaštiti od zoonoza osnovnu ulogu imaju preventivne mjere koje treba preduzimati. Nepostojanje nadzora nad poštivanjem propisanih mjera, tranziti životinja koji se vrše preko područja općine, nedovoljna edukovanost građana i vlasnika životinja su samo neki pogodujućii faktori za nastanak i širenje zoonoza.

Pod uslovom da se redovno sprovede sve preventivne mjere zaštite, opasnost od nastanka prirodnih i drugih nesreća većih razmjera na području općine se može svesti na minimum.

3. PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI

Uspješnost funkcionisanja sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u najvećoj mjeri zavisi od dobro planiranih i provedenih preventivnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Na području općine Tešanj provodit će se sljedeće preventivne mjere zaštite i spašavanja:

Red. broj	PREVENTIVNE MJERE	IZVRŠIOCI/UČESNICI	ROK REALIZACIJE
1.	Deminiranje sumnjivih/rizičnih površina od mina i NUS-a	Deminerske organizacije, BHMAC, Općina Tešanj, Donatori	Do 2021.g.
2.	Čišćenje, proširivanje, produbljavanje i održavanje vodotoka i izgradnja obaloutvrda	Služba za finasije, privredu, komunalne i inspeksijske poslove, Služba CZ-e, KUCZ-e, FUCZ-e	Po Planu godišnje
3.	Plansko zimsko održavanje putne infrastrukture	Općina, MZ-e, JP "Rad", subjekti odabrani za zimsko održavanje	Po Planu godišnje
4.	Propisivanje geomeh.ispit.tla kod izdavanja građevinske dokumentacije	Općinska služba za urbanizam i katastar	Stalno
5.	Uređenje nestabilnih terena, sanacija klizišta i odrona	Općina, građani, preduzeća, KUCZ, FUCZ	Stalno
6.	Preventivna cijepljenja i dijagnostička ispitivanja na suzbijanju zaraznih i parazitnih bolesti životinja	Veter. stanice, vlasnici stoke	Stalno
7.	Kontrola prometa životinja na području općine bez prateće dokumentacije	Veter. inspektor, policija	Stalno
8.	Organizovanje i provođenje veterinarsko-zdravstvenih kontrola u proizvodnji I prometu namirnica animalnog porijekla	Proizvođači, Inspekcije	Stalno
9.	Provođenje sanitarnih mjera prilikom odlaganja i zbrinjavanja animalnog otpada	Proizvođači, Inspekcije	Stalno

10.	Redovno izvođenje DDD stambenih i drugih objekata, javnih površina, a posebno objekata za proizvodnju i skladištenje stočne hrane i namirnica animalnog porijekla	Općina, inspekcije	Stalno
11.	Zbrinjavanje pasa lotalica	Općina, veterinarska stanica, udruženje	Stalno
12.	Edukacija proizvođača bilja i biljnih proizvoda	Općina i udruženja poljoprivrednika	Stalno
13.	Redovno informisanje o stanju na vodotocima i akumulacijama	AVP rijeke Save, Operativni centar CZ-e	Stalno
14.	Edukacija stanovništva iz oblasti zaštite od NUS-a i MES-a	Služba za civilnu zaštitu, Crveni križ, NVO, BH MAC	Stalno
15.	Obilježavanje i kontrola rizičnih površina od mina	BH MAC	Stalno
16.	Pronalazak, preuzimanje, skladištenje i uništavanje NUS-a	Građani, Služba CZ, PU i TUN timovi	Stalno
17.	Obuka struktura CZ	Općina, pravna lica i Služba CZ	Po Planu godišnje
18.	Opremanje struktura CZ	Općina, KU CZ, FUCZ, donacije	Po Planu godišnje
19.	Obuka stanovništva iz oblasti zaštite i spašavanja	Služba CZ	Periodično i prema potrebi
20.	Donošenje i ažuriranje planskih i normativnih dokumenata u oblasti zaštite i spašavanja	Općina, općinski načelnik, Općinsko vijeće	Po potrebi

U oblasti zaštite od požara, na području općine Tešanj, provodit će se slijedeće preventivne mjere zaštite i spašavanja:

Red. broj	PREVENTIVNE MJERE	IZVRŠIOCI	ROK
1.	Donošenje i ažuriranje planskih i normativnih dokumenata u oblasti vatrogastva i zaštite od požara	Općina, općinski načelnik, općinsko vijeće	Po potrebi
2.	Popuna profesionalne vatrogasne jedinice	Općinski načelnik	U skladu sa sistematizacijom i finansijskim mogućnostima
3.	Održavanje prohodnim prilaznih puteva i prolaza za vatrogasna vozila i tehniku	Sva pravna i fizička lica	Stalno
4.	Održavanje prohodnim požarnih stepeništa i pomoćnih izlaza	Vlasnici objekata	Stalno
5.	Redovna kontrola ispravnosti i funkcionalnosti vanjskih i unutrašnjih hidranata	JP RAD; Vlasnici objekata	Stalno
6.	Izrada i održavanje protivpožarnih prosjeka i puteva u šumama	JP Šume ZDK, Elektrodistribucija	Stalno

7.	Osiguranje opreme i sredstava za gašenje šumskih požara	JP Šume ZDK, PVJ i DVD	Stalno
8.	Zabrana upotrebe otvorene vatre na posebnim mjestima i prostorima	Vlasnici, korisnici, služba CZ, policija, inspekcije	Stalno
9.	Instalisanje sistema aktivne zaštite od požara	Vlasnici objekata i prostora	Prema projektnoj dokument.
10.	Održavanje instalacija (električne, gasne, ventilacije i sl.), dimnjaka i ložišta	Vlasnici objekata i prostora	Periodično
11.	Obuka zaposlenih za gašenje početnih požara	Zaposleni u pravnim licima i građani	Stalno
12.	Opremanje i nabavka vatrogasnih vozila i opreme za Profesionalnu vatrogasnu jedinicu i službu zaštite od požara	Općina , KUCZ, FUCZ	Po Planu godišnje

U planiranju preventivnih mjera zaštite i spašavanja i zaštite od požara mogu se planirati i druge preventivne mjere za koje se ukaže potreba tokom izrade planske dokumentacije.

4. OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

4.1. Osnovni ciljevi, zadaci i način ostvarivanja zaštite i spašavanja

Da bi se strukture civilne zaštite, organi uprave, privredna i druga pravna lica mogli uspješno suprostaviti u svim oblicima ugrožavanja ljudi i materijalno-tehničkih sredstava u slučaju pojave prirodne ili druge nesreće većih razmjera potrebno je da budu ispunjeni slijedeći uslovi:

- Općinski operativni centar CZ bude opremljen potrebnim tehničkim sredstvima i zaposleni i obveznici obučeni za izvršavanje svojih Zakonom propisanih poslova, te kao takve omogućiti kvalitetan, brz i neprekidan protok informacija za sve sudionike zaštite i spašavanja.

- stručne i druge poslove zaštite i spašavanja iz nadležnosti općine vrši Služba civilne zaštite općine opremljena potrebnim sredstvima i popunjena stručnim i iskusnim kadrom koji može uspješno odgovoriti Zakonom propisanim obavezama koji se pred nju postavljaju.

- razvijena lična i uzajamna zaštita građana, jer su svi obučeni za preduzimanje mjera i postupaka preventivne zaštite, prve pomoći i samopomoći i za druge vidove hitnih intervencija u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara. Sva domaćinstva treba da budu opremljena neophodnim sredstvima za ličnu i uzajamnu zaštitu;

- postojanje obrazovane, popunjene, opremljene i obučene jedinice opće namjene civilne zaštite na nivou općine koja je spremna odgovoriti svim izazovima u provođenju akcija zaštite i spašavanja;

- da su imenovani povjerenici civilne zaštite u svim naseljima, drugim tijelima i ustanovama i pravnim osobama u kojim se ne osniva štab civilne zaštite. Svi povjerenici treba da su zadovoljavajuće starosne i obrazovne strukture, obučeni i opremljeni za izvršavanje svojih poslova koji se odnose na organizovanje i preduzimanje neposrednih mjera na učestvovanju građana i uposlenika u provođenju samozaštite, te mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara na području za koje su zaduženi;

- da postoje organizovane, opremljene i obučene službe zaštite i spašavanja u pravnim licima i udruženjima građana čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje koje te poslove ostvaruju provođenjem preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja. Službe zaštite i spašavanja treba da su organizovane u pravnim licima i udruženjima građana koja obavljaju djelatnost iz područja: zdravstva, veterinarstva, građevinarstva, vatrogastva i čistoće i vodosnabdjevanja;

- da za neposredno izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera i otklanjanje posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća imaju

organizovane strukture civilne zaštite. Organizovane strukture civilne zaštite treba da su opremljene, obučene i organizovane na teritorijalnom principu po mjesnim područjima i privrednim subjektima.

Ciljevi i zadaci

Kako bi se približili viziji ostvarivanja zaštite i spašavanja općine Tešanj potrebno je definisati ciljeve koji će se u narednom periodu realizovati. Uzimajući u obzir resurse, u smislu finansijskih i institucionalnih kapaciteta, definišu se sljedeći ciljevi i zadaci:

CILJ 1. NORMATIVNO-PRAVNO REGULISANJE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA NA PODRUČJU OPĆINE TEŠANJ

ZADACI	NADLEŽNOST	ROKOVI
1. Ažuriranje Procjene ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća	Općinski načelnik	Prema potrebi
2. Ažuriranje Plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	Općinski načelnik	Prema potrebi
3. Ažuriranje i usklađivanje Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugi nesreća na području općine Tešanj	Općinsko vijeće	Prema potrebi
4. Ažuriranje Procjene ugroženosti od požara	Općinski načelnik	Prema potrebi
5. Ažuriranje Plana zaštite od požara	Općinsko vijeće	Prema potrebi
6. Ažuriranje Odluke o organizovanju i funkcionisanju zaštite od požara i vatrogastvu	Općinsko vijeće	Prema potrebi
5. Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća 2017-2021	Općinsko vijeće	2017. godina
6. Ažuriranje Odluke o organizovanju službi zaštite i spašavanja	Općinski načelnik	Prema potrebi
7. Ažuriranje Odluke o osnivanju jedinica opće namjene	Općinski načelnik	Prema potrebi

CILJ 2. POPUNA LJUDSTVOM ŠTABOVA, SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA, JEDINICA I POVJERENIKA CIVILNE ZAŠTITE

ZADACI	NADLEŽNOST	ROKOVI
1. Popuna općinskog štaba CZ	Općinski načelnik	Po potrebi

2. Popuna Profesionalne vatrogasne jedinice u Službi CZ-e, Odjeljenje za zaštitu od požara i vatrogastvo	Općinski načelnik	Do 2021. god.
3. Popuna ljudstvom jedinica CZ opće namjene	Služba CZ	2017. godina
4. Popuna ljudstvom službi zaštite i spašavanja	Preduzeća i udruženja građana gdje su formirane službe	Po potrebi
5. Imenovanje povjerenika CZ u MZ-a,	Općinski načelnik	Po potrebi

CILJ 3. NABAVKA NEOPHODNIH MATERIJALNO-TEHNIČKIH SREDSTVA

ZADACI	IZVRŠAVA	ROKOVI
1. Nabavka lične i zajedničke opreme i sredstava Štaba CZ	Općinski načelnik i Služba CZ	Kontinuirano do 2021. god.
2. Nabavka lične i zajedničke opreme i sredstava jedinice opće namjene	Općinski načelnik i Služba CZ	Kontinuirano do 2021. god.
3. Nabavka lične i zajedničke opreme i sredstava službi zaštite i spašavanja	Općinski načelnik i Služba CZ	Kontinuirano do 2021. god.
4. Nabavka lične opreme i sredstava povjerenika CZ	Općinski načelnik i Služba CZ	Kontinuirano do 2021. god.
5. Nabavka opreme i sredstava za Operativni centar CZ	Općinski načelnik i Služba CZ	Kontinuirano do 2021. god.
6. Opremanje profesionalne vatrogasne jedin.	Općinski načelnik	Kontinuirano do 2021. godine

CILJ 4. OBUKA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

ZADACI	IZVRŠAVA	ROKOVI
1. Obuka komandanta, načelnika i članova Općinskog štaba civilne zaštite	FUCZ, KUCZ Služba civilne zaštite	2018. i 2021. g
2. Obuka jedinica CZ-e opće namjene	Služba civilne zaštite	2017.-2021.
3. Obuka rukovodilaca i pripadnika službi zaštite i spašavanja	FUCZ, KUCZ Služba civilne zaštite	2018. i 2021. g.

4.Obuka povjerenika CZ	Služba CZ	2017.-2021.g
5.Obuka Profesionalne vatrogasne jedinice	Ovlašteni instruktori, služba CZ	2017.-2021.g

4.2. Smjernice za organizovanje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje

Poslovi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća su od općeg interesa za općinu Tešanj.

Općina osigurava izgradnju jedinstvene organizacije zaštite i spašavanja na teritoriji općine u skladu sa Zakonom i drugim propisima, planovima i drugim dokumentima kojima se uređuju pitanja organizovanja, razvoja, pripremanja i upotrebe snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Zaštita i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća organizuje se i provodi u skladu sa načelima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i preuzetim međunarodnim obavezama.

Civilna zaštita i druge djelatnosti namijenjene za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća imaju humanitarne, nevojne i izvanpolitičke karakteristike i zasnivaju se na načelima saradnje, solidarnosti i uzajamnom pomaganju svih učesnika u sprečavanju, otklanjanju ili ublažavanju posljedica djelovanja prirodnih i drugih nesreća većih razmjera.

Jedinstveno organizovanje zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera ostvaruje se organizovanjem i preduzimanjem sljedećih mjera i aktivnosti:

- 1) otkrivanje, praćenje i sprečavanje opasnosti od prirodnih i drugih nesreća;
- 2) osmatranje i održavanje drugih vidova zaštite i spašavanja;
- 3) mobilisanje i aktiviranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje;
- 4) otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća do osiguranja osnovnih uslova za život;
- 5) nadzor nad provođenjem propisa o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća;
- 6) pružanje pomoći susjednim i drugim općinama na području FBiH i RS;
- 7) uzbunjivanje o opasnostima i davanje upustava za zaštitu i spašavanje;
- 8) obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje;
- 9) uspostava, organizovanje, opremanje, obučavanje i osposobljavanje civilne zaštite i
- 10) traženje pomoći od susjednih i drugih općina na području FBiH i RS.

Lična i uzajamna zaštita

Ličnu i uzajamnu zaštitu, kao najmasovniji oblik pripremanja i organizovanog učešća građana u zaštiti i spašavanju, bi trebalo organizovati i sprovoditi u okviru svake porodice, stambene i poslovne zgrade, naseljima, javnim objektima i pravnim licima.

Građane i uposlenike je potrebno osposobiti i uvježbati za mjere i postupke preventivne zaštite, prvu pomoć i samopomoć, zbrinjavanje djece i nemoćnih lica i druge hitne intervencije u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

Mjere zaštite i spašavanja

Prilikom utvrđivanja prostornih i urbanističkih planova mora se obezbijediti njihovo prilagođavanje zahtjevima zaštite i spašavanja. Pri planiranju prostora za razvoj grada, naselja, industrijskih, saobraćajnih, energetske, PTT i svih drugih djelatnosti i objekata obezbijediti poštivanje zahtjeva i potreba zaštite i spašavanja.

Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara – Skloništa dopunske namjene i zaklone treba graditi na osnovu procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera.

Evakuaciju bi trebalo izvoditi pravovremeno i u najnužnijem obimu. U načelu, evakuisati samo određene kategorije stanovništva i materijalnih dobara. Štabovi, službe za upravu nadležne za prostorno planiranje i urbanizam, promet, zdravstvo i socijalnu zaštitu, snabdijevanje, komunalne poslove, obrazovanje i druge službe, organizacije i pravna lica koje učestvuju u evakuaciji se pravovremeno moraju uključiti u planiranje evakuacije i obezbijediti potrebna sredstva za evakuisanje stanovništva i materijalnih dobara.

Zbrinjavanje ugroženih i stradalih građana u slučaju prirodne i druge nesreće većih razmjera mora se pravovremeno utvrditi u planovima zaštite i spašavanja. Za zbrinjavanje ugroženih i stradalih se moraju obezbijediti osnovne potrebe za život (nužni smještaj, ishrana, odjeća, posteljina, zdravstvena zaštita i sl.). U pripremi ove mjere zaštite i spašavanja bi trebalo pravovremeno angažovati štab civilne zaštite, povjerenike i humanitarne organizacije koje će učestvovati u njenoj realizaciji.

Zaštita i spašavanje od rušenja se obavezno planira i provodi kao preventivna i kao operativna mjera. Ova mjera zahtijeva organizovane, obučene i dobro opremljene snage. Za sprovođenje spašavanja u specifičnim situacijama, kao što je zatrpavanje u dubokim ruševinama, blokada velikim požarima ili poplavama, treba obezbijediti specifičnu spasilačku opremu i dobro uvježbane i psiho-fizički zdrave i jake spasioce. U spasavanju ljudi i materijalnih dobara iz ruševina treba planirati i koristiti pored snaga civilne zaštite i građevinska, komunalna, transportna i druga privredna društva, vatrogasne jedinice, kao i druga pravna lica koja raspolažu odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima, opremom, znanjem i radnom snagom. Za spašavanje u lakšim situacijama bi trebalo obučiti građane u okviru samozaštite.

Zaštitu i spašavanje od požara prvenstveno usmjeriti na provodjenje preventivnih mjera u svim sredinama, objektima, mjestima i prostorima gdje postoji mogućnost nastanka požara kao i na pripremi građana i uposlenika na sprovođenju preventive u gašenju početnih požara. Profesionalna vatrogasna jedinica treba da čini osnovnu snagu za organizovanje i pripremanje zaštite od požara. U saradnji sa dopunskim snagama DVD-ma, jedinicama i službama CZ-e posebnu snagu za gašenje manjih požara treba da čine građani i uposlenici. U gašenju većih požara se angažuju organizacije čija je redovna djelatnost zaštita i spašavanje od požara i, ako ista nisu dovoljna, angažuju se sve raspoložive snage i sredstva civilne zaštite i drugi organi i organizacije.

Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava je mjera koja se sastoji u pronalaženju, otkrivanju, obilježavanju, iskopavanju, prenošenju, utovaru, prevoženju, istovaru, privremenom skladištenju, deaktiviranju i uništavanju neeksplozivnih ubojnih sredstava na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva. Mjeru organizovati kroz samozaštitu građana koje treba upoznavati sa opasnostima i postupcima u slučaju pronalaska NUS-a i planiranje angažovanja TUN timova civilne zaštite namijenjenih za izvršavanje ovih poslova.

Prvu medicinsku pomoć treba organizovati tako da se stvore uslovi za pružanje prve medicinske pomoći na mjestu povređivanja i u toku evakuacije do zdravstvene ustanove. Obezbijediti učešće građana kroz ličnu i uzajamnu zaštitu, zdravstvene ustanove, Crveni križ i druge humanitarne organizacije.

Zaštitom i spašavanjem životinja i namirnica životinjskog porijekla, prvenstveno treba da se bave organi i organizacije i individualni proizvođači koji se bave uzgojem i čuvanjem životinja i namirnica životinjskog porijekla, kao svojom redovnom djelatnošću. Općinska služba za finansije, privredu, komunalne i inspekcijeske poslove u saradnji sa Štabom civilne zaštite i veterinarskim stanicama čini osnovnu snagu za organizaciju, usklađivanje i po potrebi neposredno provođenje ove mjere.

Za asanaciju terena treba prvenstveno osposobiti i pripremiti KP "Rad" koje se u cjelini uključuje za izvršavanje zadataka asanacije terena, a po potrebi će se uključivati i pravna lica, zdravstvene i veterinarske ustanove, PVJ, jedinice i službe civilne zaštite, te organi uprave i općinske službe za upravu koji su nadležni za preduzimanje sanitarno-higijenskih i sanitarno-tehničkih mjera na terenu.

Zaštitu bilja i biljnih proizvoda treba prvenstveno da vrše JP Šume ZDK-a i privredna društva iz oblasti poljoprivrede, šumarstva i snabdijevanja i individualni poljoprivredni proizvođači u okviru svoje redovne djelatnosti zajedno sa organom uprave koji je nadležan za ovu oblast.

Zaštitu okoliša prvenstveno treba obezbijediti kroz poštivanje propisanih preventivnih mjera zaštite, a za brze intervencije u zaštiti i spašavanju od opasnosti i posljedica od tehnološke ili ekološke nesreće angažovati stručne ekipe u pravnim licima kao i osigurati potrebnu opremu i sredstva u skladu sa Procjenom ugroženosti Općine.

Zaštitu na vodi i pod vodom provode privredna društva u oblasti vodoprivrede i građani kroz preduzimanje propisanih preventivnih mjera. Za slučaj potrebe će se angažovati službe zaštite i spašavanja i jedinice civilne zaštite koje se moraju stalno opremiti i osposobljavati za spašavanje na vodi i pod vodom.

Štab civilne zaštite

Štab civilne zaštite se formira kao operativno-stručni organ u naseljenim mjestima, privrednim i drugim pravnim licima, za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja na području naselja i općine. Štab CZ se u miru aktivira samo onda kada nadležni organ proglasi da je nastalo stanje prirodne i druge nesreće na određenom području kao i za vrijeme vježbi civilne zaštite, a u ratu funkcioniše stalno. U rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja Štab CZ vrši slijedeće poslove:

- Odlučuje o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju i te snage raspoređuju na ona područja koja su ugrožena,
- Naređuje provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuje snage i sredstva koja će te mjere provoditi,
- Usmjerava, koordinira i rukovodi akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spašavanju.

Službe zaštite i spašavanja

Službe zaštite i spašavanja se po pravilu organizuju u pravnim licima čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje. One vrše poslove po pitanjima koja proizlaze iz osnovne djelatnosti pravnog lica, a ostvaruju ih provođenjem preventivnih i operativnih mjera zaštite i spašavanja, od momenta nastajanja prirodne ili druge nesreće do otklanjanja posljedica, odnosno do momenta kad se ocijeni da prestaje potreba za angažovanjem tih službi.

Jedinice civilne zaštite

Jedinice civilne zaštite treba organizovati, opremiti i osposobljavati kao operativne interventno-manevarske snage za neposredno izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja. Formiranje jedinica civilne zaštite treba vršiti, u načelu, radi izvršavanja onih zadataka za koje se ocijeni da postojeće snage i sredstva službi zaštite i spašavanja ne bi bile dovoljne. Jedinice civilne zaštite se formiraju kao jedinice opšte i specijalizovane namjene.

Jedinice civilne zaštite opšte namjene treba formirati, opremiti i obučavati za izvršavanje zadataka na pružanju podrške u provođenju prve medicinske pomoći, za gašenje početnih i manjih požara, zaštitu od poplava, spašavanju ugroženih iz ruševina, izgradnji zaklona, provođenje mjera RHB zaštite, evakuaciji i zbrinjavanju ugroženih i stradalih, transportu i snabdijevanju osnovnim sredstvima za ishranu, smještaj i zdravlje ugroženog stanovništva, te zaštitu životinja. Ove jedinice koristiti za djelovanje i pomoć službama zaštite i spašavanja na području na kojem su organizovane. U slučaju potrebe ove jedinice se mogu upućivati i van područja za koje su obrazovane.

Udruženja, kao što su Crveni križ, dobrovoljna vatrogasna društva, eko društva i radio-amateri sa njihovim stručnim kadrovima i opremom treba uključiti u akcije zaštite i spašavanja.

Za opremanje jedinica civilne zaštite prvenstveno treba koristiti materijalno-tehnička sredstva pravnih lica i sredstva u svojini građana. Za obavljanje složenijih zadataka, kao što je spašavanje iz

ruševina, spasavanje s visina, pronalaženje i uništavanje NUS-a i sl. treba u potrebnom obimu obezbijediti i specijalna materijalno-tehnička sredstva.

Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite

Za operativno-stručno rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja formira se Općinski štab civilne zaštite za područje općine Tešanj.

Složenost i obimnost zadataka zaštite i spašavanja od posljedica prirodnih i drugih nesreća većih razmjera čini rukovođenje civilnom zaštitom složenim i značajnim za uspješno djelovanje zaštite i spašavanja u cjelini. Radi toga se mora posvetiti posebna pažnja popuni Štaba civilne zaštite stručnim kadrovima koji imaju organizatorske sposobnosti i iskustvo za rukovođenje.

Štabove civilne zaštite treba osposobiti i uvježbati da sa uspjehom mogu procjenjivati nastalu situaciju, brzo i efikasno preduzimati odgovarajuće mjere i aktivnosti zaštite i spašavanja, sa uspjehom koordinirati zadatke i mjere svih učesnika u zaštiti i spašavanju.

5. OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

Obučavanje i osposobljavanje pripadnika civilne zaštite i stanovništva se izvodi u skladu sa Nastavnim planom i programom kojeg donosi Federalna uprava civilne zaštite.

a) Obučavanje i osposobljavanje jedinica civilne zaštite

Obuku jedinica civilne zaštite opće namjene planirati i izvoditi uz primjenu praktičnog metoda rada s naglaskom na uvježbavanje postupaka i ponašanja u vanrednim situacijama. Teorijski dio nastave svesti na najneophodnija objašnjenja i davanja podataka o temi ili predmetu sa kojim se pripadnici jedinice upoznaju.

Pripremi komandira jedinica i rukovodilaca službi zaštite i spašavanja i drugih lica koja izvode nastavu posvetiti posebnu pažnju kroz organizovanje specijalističkih kurseva najmanje jednom u dvije godine.

Potpuno materijalno obezbjeđenje je osnovna pretpostavka za uspjeh obuke, pa se u pripremi za obuku i u njenom izvođenju moraju obezbijediti navedeni uslovi i pretpostavke.

b) Obučavanje i osposobljavanje Profesionalne vatrogasne jedinice

Vatrogasna jedinica treba u načelu da čini osnovu za organizovanje i pripremanje zaštite od požara. Svi profesionalni vatrogasci PVJ-e općine podliježu obavezi stalnog stručnog osposobljavanja i usavršavanja koje organizuje i provodi Služba civilne zaštite.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje profesionalnih vatrogasaca provodi se putem obuke, seminara, savjetovanja, vježbi, kurseva ili drugih oblika stručnog usavršavanja koja se organizuju i provode prema planu i programu koji donosi FUCZ-e a koji realizuju starješine PVJ-a iz organa uprave općine.

Profesionalni vatrogasci mogu se uputiti i na stručnu obuku i osposobljavanje koje organizuju druge institucije kada se radi o pitanjima iz oblasti vatrogastva.

PVJ-a dužna je da u okviru svoje redovne djelatnosti organizuju i stalno provode stručno osposobljavanje, uvježbavanje i kondicioniranje vatrogasaca svoje jedinice, radi održavanja i usavršavanja njihove spremnosti za vršenje operativnih poslova gašenja požara i spašavanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom ili eksplozijom i pružanje pomoći u akcidentnim situacijama. Plan i program obuke donosi FUCZ-e u kojem se određuje i način realizacije te obuke.

c) Obuka štabova civilne zaštite

Obuku Štaba CZ izvoditi nakon kadrovske i materijalne popune. Sadržaj obuke i vježbi Štaba CZ postaviti tako da se obrade pitanja mobilizacije i sprovođenja mjera na angažovanju povjerenika, jedinica i službi za zaštitu i spašavanje. Pored uvježbavanja i obuke Štaba CZ, kao stručno-operativnog tijela, planirati da obuci jedinica prisustvuju pojedini članovi Općinskog štaba. Pored poznatih formi rada koje se priprimjenjuju na obuci jedinica i Štaba CZ (predavanja, vježbe i sl.) predvidjeti i učešće u zajedničkim vježbama koje se organizuju na općinskom, međuopćinskom ili kantonalnom nivou.

d) Obuka stanovništva

Obučavanje građana za ličnu i uzajamnu zaštitu, u načelu, treba vršiti putem sredstava masovnog informisanja (radio, TV, web stranica, aifiza i dr.) uz primjenu najpogodnijeg oblika prenošenja obrazovnog sadržaja (radio i TV klipovi, saopćenja, otvorene emisije i sl.). Po potrebi treba primijeniti i druge oblike masovnog informisanja kroz: štampanje letaka, uputstava, brošura i sl.

6. SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Istraživačka i razvojna aktivnost u oblasti zaštite i spašavanja, kao specifično područje naučnog rada, radi interdisciplinarnosti ove oblasti, izučavanja i objašnjavanja stanja i pojava, sveobuhvatnog sintetičkog pristupa istraživačkoj djelatnosti, bi trebala da se odvija u sljedećim aktivnostima:

- redovno praćenje, proučavanje i analiza razvoja fundamentalnih i aplikacionih naučnih oblasti, te stepena razvoja naučnih saznanja u pojedinim granama nauke (arhitektura, građevinarstvo, mašinstvo, elektrotehnika, informatika i sl) koje na bilo koji način, više ili manje tretiraju, primarno ili sekundarno, zaštitu i spašavanje. Takvo praćenje bi trebalo usmjeriti na najbitnije naučne oblasti koje omogućavaju sveobuhvatni tretman zaštite i spašavanja angažovanjem i animiranjem naučnih kadrova iz tih naučnih oblasti u institucijama gdje rade.

- timski, kolektivan, rad takvih stručnih naučnih radnika, i ugradnja njihovih aktuelnih naučnih saznanja u preventivnu zaštitu, rezultat će većom sigurnošću ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera.

- institucije kojim je redovna djelatnost zaštita i spašavanje, u dijelu datih ovlaštenja nadležnih organa, koje već raspolažu određenim kadrovskim i stručnim potencijalima, bi trebale da preuzmu dio svoje obaveze na planu intenziviranja teoretskih istraživanja i stalnog sistematizovanja iskustava i dostignuća u svojim oblastima, te praktične primjene tih saznanja u oblast zaštite i spašavanja. One svoju djelatnost treba prvenstveno usmjeriti u pravcu istraživanja i unapređenja preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera, kao i integracije istraživačkog rada u cjelini i razvijanju svih aktivnosti kojim se doprinosi unapređenju zaštite i spašavanja.

- stručno-naučni pristup metodologiji istraživanja i utvrđivanja uslova i uzroka nastanka prirodnih i drugih nesreća većih razmjera je jedini ispravan put koji, s velikom dozom sigurnosti, može dati meritorne podatke i zaključke na osnovu kojih se može izvući tačan sud o uzrocima i uslovima nastanka neželjenih pojava, kao i uticaju objektivnih i subjektivnih faktora na njihov nastanak. Pošto su posljedice prirodnih i drugih nesreća većih razmjera veoma teške, potrebno je znati i moći iskoristiti sve poznate podatke u cilju egzaktnog utvrđivanja stvarnih uzroka nastanka prirodne i druge nesreće većih razmjera. Krajnji cilj takvog istraživanja, osim što treba nadležnim organima pružiti materijalne i stručne dokaze o stvarnim uzrocima nastanka prirodne ili druge nesreće većih razmjera, treba da bude stvaranje podloge za izvlačenje zaključaka na osnovu kojih bi se temeljile aktivnosti na onemogućavanju ponavljanja sličnih situacija.

- u cilju što efikasnijeg i funkcionalnijeg povezivanja svih snaga koje su, sa bilo kojeg aspekta, uključene u problematiku zaštite i spašavanja, neophodno je putem potrebnog broja stručnih savjetovanja i seminara, upoznavati se sa dostignućima u ovoj oblasti, upoznavati se sa globalnom politikom i problematikom zaštite i spašavanja, te razmjenjivati iskustva unutar specifičnih djelatnosti i tematskih oblasti.

7. PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA

Za provođenje mjera i aktivnosti iz Programa razvoja zaštite i spašavanja općine Tešanj, ključni su finansijski resursi. Ako potrebni finansijski resursi ne budu dostupni Program ili njegov dio ne mogu se provesti u predloženom vremenu i obliku i najvjerojatnije će isti trebati revidirati i prilagoditi u skladu s raspoloživim sredstvima.

Na osnovu člana 179. Zakona o zaštiti od prirodnih i drugih nesreća, finansiranje zaštite i spašavanja se vrši iz:

1. budžeta Federacije, kantona i općina,
2. sredstava pravnih lica,
3. osiguranja,
4. dobrovoljnih priloga,
5. međunarodne pomoći,
6. drugi izvora utvrđenim ovim i drugim zakonima.

Planirana finansijska sredstva će se trošiti prema sljedećem:

1. opremanje, obuka i vježbe struktura civilne zaštite,
2. opremanje i obuka PVJ-e Tešanj,
3. saniranje dijela šteta nastalih prirodnim i drugim nesrećama, kao i troškova koji nastanu tokom učešća u provođenju mjera zaštite i spašavanja,
4. čišćenje i uređenje vodotoka,
5. sanacija klizišta,
6. izrada projektne dokumentacije za provođenje preventivnih mjera,
7. pružanje pomoći drugim općinama,
8. deminiranje i obilježavanje rizičnih površina od mina.

Uplatom posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća na isplaćene neto plaće zaposlenika u radnom odnosu i svih lica angažiranih po ugovoru o vršenju privremenih i povremenih poslova i po ugovoru o djelu (Član 180. Zakona) se stvara jedan dugoročan, namjenski i stabilan izvor finansiranja zaštite i spašavanja. Prikupljena sredstva po ovom osnovu će se koristiti isključivo u skladu sa Odlukom o uslovima i načinu korištenja sredstava po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Sl.novine FBiH“ br.4/12 i br.80/13 - u daljnjem tekstu Odluka).

Realizacija predviđenih budžetskih sredstava provodit će se svake godine na osnovu godišnjeg plana korištenja sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje.

Godišnji plan korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje na prijedlog Služba civilne zaštite donosi OŠCZ-e. Godišnji izvještaj o prikupljenim, raspoređenim i korištenim sredstvima podnosi se OŠCZ-e i Općinskom načelniku.

Korištenje sredstava posebne naknade, vrši se u skladu sa Odlukom, kao:

- prikupljena a neutrošena sredstva iz prethodnih godina i
- prikupljena sredstva tokom tekuće budžetske godine.

Korištenje neutrošenih sredstava posebne naknade iz prethodnih godina

Prikupljena a neutrošena sredstva iz prethodnih godina mogu se trošiti na sljedeći način:

- 1) do 50% od neutrošenih sredstava za zaštitu i spašavanje iz prethodnih godina, akumuliranih na podračunu za opremanje struktura civilne zaštite,
- 2) do 20% od neutrošenih sredstava iz prethodnih godina, akumuliranih na podračunu za sve planirane projekte prevencije,
- 3) do 20% od neutrošenih sredstava prikupljenih u prethodnim godinama, akumuliranih na podračunu za provođenje hitnih mjera, saniranje dijela šteta nastalih prirodnom ili drugom nesrećom i rad komisija za utvrđivanje štete,

- 4) do 5% neutrošenih raspoloživih sredstava prikupljenih u predhodnim godinama, akumuliranim na podračunu za provođenje aktivnosti u cilju pripremanja obuke i vježbi struktura civilne zaštite,
- 5) do 5% neutrošenih raspoloživih sredstava prikupljenih u predhodnim godinama, akumuliranim na podračunu za provođenje mjera zaštite i spašavanja u situacijama kada budžetska sredstva nisu dovoljna za finansiranje troškova navedenih aktivnosti.

Zaključno sa 31.12.2016.godine iznos sredstava na posebnom namjenskom računu je 450.297,87 KM.

Korištenje sredstava posebne naknade iz tekuće budžetske godine

Korištenje prikupljenih sredstava u toku budžetske godine može se vršiti na sljedeći način:

- 1) najmanje 30% za opremanje struktura civilne zaštite,
- 2) do 20% za sufinansiranje preventivnih mjera zaštite i spašavanja, do 40% provođenje hitnih mjera, saniranje dijela šteta nastalih prirodnom ili drugom nesrećom i rad komisija za utvrđivanje štete,
- 3) do 10% za provođenje aktivnosti u cilju pripremanja obuke i vježbi struktura CZ,
- 4) do 5% za finansiranje troškova učešća u provođenju mjera zaštite i spašavanja.

U cilju jačanja sistema zaštite i spašavanja i namjenskog trošenja sredstava posebne naknade, u slučaju kada postoje očiti i adekvatno dokumentovani razlozi, može se vršiti međusobna preraspodjela procenata utvrđenih u tačkama 1), 4) i 5) između ovih tačaka, kao i na tačku 3), na način da se povećaju sredstva na poziciji koja je u tekućoj godini prioritet, a da se istovremeno smanje sredstva na drugim pozicijama, osim sredstava u iznosu od 40% tekućeg priliva koja se obavezno planiraju za namjene iz tačke 3).

Procjenjujemo da će priliv sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje rasti u narednom petogodišnjem periodu u rasponu od 240.000 do 275.000 KM. To znači da će u narednih pet godina priliv sredstava od posebne naknade iznositi cca 1.300.000 KM. Obzirom da se na posebnom računu, na dan 31.12.2016.godine, već nalazi 450.297,87 KM, u narednom petogodišnjem periodu trebalo bi biti na raspolaganju oko 1.750.000 KM sredstava posebne naknade, koja će se koristiti skladu sa Odlukom i godišnjim planom utroška sredstava posebne naknade.

U nastavku dat je Plan-analiza očekivanih troškova za realiziranje Programa razvoja zaštite i spašavanja općine Tešanj za period 2017.– 2021.godina.

PROJEKCIJA PRIHODA PO STRUKTURI ZA PERIOD 2017.-2021. GODINA

R/ br.	Vrsta prihoda	GODINA					UKUPNO KM
		2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	
I	Prihodi posebne naknade za ZiS						
1.	Posebna naknada za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća (po članu 180.Zakona o ZiS)	240.000	255.000	262.000	270.000	275.000	1.302.000
2.	Izdavanja za zaštitu i spašavanje do 1% Budžeta općine (projekti preventivne mjere i ekologija)	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000	350.000
3.	Prijenos sredstava na dan 01.01.2017.	450.200	-	-	-	-	450.200

Ukupno naknada za ZiS:	760.200	325.000	332.000	340.000	345.000	2.102.200	
II	Prihodi naknade za vatrogastvo						
4.	Sredstva naknade za vatrogastvo	45.000	50.000	50.000	50.000	50.000	245.000
5.	Prijenos sredstava naknade za vatrogastvo na dan 01.01.2017.	7.000	-	-	-	-	7.000
Ukupno naknada za vatrogastvo		52.000	50.000	50.000	50.000	50.000	252.000
III	Prihodi viših organa vlasti						
6.	Dio posebne naknade za ZiS od prirodnih i drugih nesreća ZDK	70.000	50.000	50.000	50.000	50.000	270.000
SVEUKUPNO (I+II+III):		882.200	425.000	432.000	440.000	445.000	2.624.200

Ukupna predviđena ulaganja namjenskih sredstava za zaštitu i spašavanje (općina, kanton) u programskom periodu iznose **2.624.200 KM**. Projekcija sredstava posebne naknade za zaštitu i spašavanje urađena je na osnovu važećih zakonskih rješenja iz ove oblasti. Međutim, postoje jasne indicije da bi u narednom periodu moglo doći do izmjene ovih zakonskih rješenja kojima bi se ukinulo izdvajanje naknade za zaštitu i spašavanje, čime bi ova projekcija Programa razvoja bila umanjena za iznos od oko 1.000.000 KM. U tom slučaju bilo bi nemoguće provesti Programom utvrđene aktivnosti, zašto trenutno postoji opravdan rizik.

REKAPITULACIJA PRIHODA ZA PERIOD 2017.-2021.

Vrsta prihoda	GODINA					UKUPNO KM
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	
Prihodi posebne naknade za ZiS	760.200	325.000	332.000	340.000	345.000	2.102.200
Dio posebne naknade za ZiS od prirodnih i drugih nesreća ZDK	70.000	50.000	50.000	50.000	50.000	270.000
Prihodi naknade za vatrogastvo	52.000	50.000	50.000	50.000	50.000	252.000
SVEUKUPNO (I+II+III):	882.200	425.000	432.000	440.000	445.000	2.624.200

PROJEKCIJA RASHODA PO STRUKTURI UTROŠKA ZA PERIOD 2017.-2021. GODINA

R/ br.	Vrsta rashoda	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	Ukupno KM
1	Pripreme, obuka, vježbe, angažovanje i dr. struktura civilne zaštite	58.564	58.564	58.564	58.564	58.564	292.820
2	Provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja	84.088	84.088	84.088	84.088	84.088	420.440
3	Opremanje struktura civilne zaštite	127.620	127.620	127.620	127.620	127.620	638.100

4	Finansiranje hitnih mjera zaštite i spašavanja	150.168	150.168	150.168	150.168	150.168	750.840
5	Finansiranje posebnih projekata viših organa vlasti	70.000	50.000	50.000	50.000	50.000	270.000
6	Finansiranje projekata sredstvima naknade za vatrogastvo	52.000	50.000	50.000	50.000	50.000	252.000
	UKUPNO:	542.440	520.440	520.440	520.440	520.440	2.624.200

ZAKLJUČAK

Za realizaciju ciljeva i obaveza potrebna je uključenost i posvećenost svih aktera utvrđenih kroz Program razvoja, u cilju dostizanja i realizacije svih utvrđenih aktivnosti od čega zavisi i realizacija Programa razvoja i dostizanje predviđenog nivoa razvoja ukupnog sistema zaštite i spašavanja. Služba civilne zaštite će na godišnjem nivou pratiti stanje realizacije ciljeva i obaveza iz Programa razvoja, o čemu će izvještavati Općinski štab civilne zaštite i Općinskog načelnika.